

Ὁ ἐν Κηφισῶν Ἐπιτομὴ Συλλογῶν
καρτῶν Ν° 1908

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΕΟΥ

ὑπὸ

Ξ. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

(Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδρίῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆ 17ῃ Μαρτίου 1907).

1. Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μηθύμνης κύριος Στέφανος ἔδωρήσατο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου χαρτῶν χειρόγραφον τεῦχος, ὀγδόου σχήματος· ἐφαρμένης οὔσης τῆς δέσεως αὐτοῦ, πρὸς πρόληψιν περαιτέρω φθορᾶς, ἐπεσκευάσαμεν αὐτὴν, συμπληρώσαντες δι' ἀγράφων φύλλων, ὅσα ἢ ἐπιμελῶς γενομένη ἀπαρίθμησις αὐτῶν κατέδειξεν ἀπολεσθέντα. Τὸ τεῦχος ἀριθμεῖ νῦν φύλλα 172, ἧτοι 344 σελίδας, ἐκάστη τῶν ὁποίων περιλαμβάνει εἴκοσι καὶ μίαν σειρὰς τῶν σελίδων τρεῖς μὲν (26, 132, 146) ἐντελῶς, τέσσαρες δὲ (108, 131, 245, 336) ἐν μέρει ἀγραφοὶ ἀφείθησαν ἐξ ἀρχῆς· τοιάκοντα δὲ (75/6, 235/6, 247/8, 281/2, 295/314, 331/2) ἀφαιρέθησαν εἴτε, φθαρείσης τῆς κατὰ τὴν ῥάχιν δέσεως τοῦ τεύχους, ἐξεργήθησαν καὶ τέσσαρες (77/8, 283/4) ἠκρωτηριάσθησαν συσθίσει. Εἰς τὰς σελίδας 1—3 περιλαμβάνεται τὸ προοίμιον τοῦ συλλογέως καὶ χρονολογικὸν σημείωμα· εἰς τὰς 3—25 πίναξ τῶν τίτλων τῶν κεφαλαίων, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τὸ κείμενον, ἀριθμοῦν τῆζ' κεφάλαια, ἐνδεκά δηλαδή πλέον τῶν ἐν τῷ πίνακι. Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀνωτέρω ὑποδειχθειῶν σελίδων δέκα μὲν κεφάλαια (οζ', π', πβ', πγ', πδ', σπζ', σή', τκζ', τμε', καὶ τηγ') μένουσιν ἠκρωτηριασμένα, εἴκοσι δὲ καὶ ἐν (ση', σθ', σπη', σπθ', τλ'—τμδ', τπδ', τπε') ἐξ ὁλοκλήρου ἐλειψάν· τούτων τοὺς τίτλους εὐρίσκομεν ἐν τῷ πίνακι. Ὁ ἀντιγραφεὺς πρὸς τὸ τέλος τοῦ τε καταλόγου καὶ τοῦ κειμένου ἐν σελ. 243—245 μετέβαλε τὸν γραφικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα, ἐν γένει εὐανέγνωστον ὄντα καὶ ὁμαλόν· ἐκόσμησε δὲ διὰ πολυχρῶμων μὲν χρυσοποικιλτῶν ἐπικεφαλίδων τὰς σελίδας 27, 109, 194 καὶ 195, δι' ἀπλῶν δὲ συμπεπλεγμένων γραμμῶν ταινιωδῶν τὰς σελίδας 291 καὶ 332, καὶ διὰ ποικίλων κεφαλαίων

γραμμμάτων, βυζαντινῆς καλλιτεχνίας, τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον διαφόρων κεφαλαίων, εἶον· τὸ Ε (ἐν σ. 190, 223), τὸ Η (ἐν σ. 27, 32, 114, 177, 192, 228), τὸ Ι (ἐν σ. 148, 212), τὸ Κ (ἐν σ. 195), τὸ Λ (ἐν σ. 234), τὸ Ο (ἐν σ. 195, 197, 210, 219, 268, 278), τὸ Π (ἐν σ. 260, 341) καὶ τὸ Τ (ἐν σ. 193, 209, 214, 218). Τῶν τίτλων τὸ μὲν πρῶτον γράμμα διὰ μαύρης μελάνης, τὰ δὲ λοιπὰ διὰ κοκκίνου χρώματος· τοῦ δὲ κειμένου τὰνάπαλιν, τὸ πρῶτον κόκκινον, τὰ λοιπὰ μαύρα· πολλῶν δὲ λέξεων λείπει τὸ πρῶτον γράμμα, ἀφείθεν προφανῶς ὑπὸ τοῦ γράφοντος, διὰ τὴν εἰς χεῖρας αὐτοῦ κρατουμένην ἄλλου χρώματος γραφίδα, καὶ λησμονηθὲν ἔπειτα. Εἰς τὴν ὦαν σημειοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐρυθρὰ μελάνη συντεταγμέναι αἱ πηγαί, ἧτοι αἱ κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῶν συνόδων, τῶν πτερίων τῆς ἐκκλησίας, τῶν αὐτοκρατόρων, πατριαρχῶν καὶ λοιπῶν καὶ διὰ στοιχείων ὁ αὐξὼν τῶν κεφαλαίων ἀριθμὸς. Ὅσα κεφάλαια προσοχῆς ἄξια ἐθεώρησεν ὁ ἀντιγραφεὺς ὑπέδειξε σημειώσας ἐν τῇ ὦα διὰ ποικίλων καλλιτεχνικῶν μονογραμμμάτων τὴν λέξιν «ὄρα» (σ. 28, 56, 73, 156), «ὄρα καλῶς» (σ. 53), «ὄρα ὅλον καλῶς» (σ. 99, 120), «ὄρα ὠραῖον καλῶς» (σ. 218), «ὄρα θαυμαστόν», «ὄρα τὴν ἐξήγησιν» (σ. 114), «ὄρα ὅλον» (σ. 129) Διὰ μονογράμματος ἐπίσης ἐσημείωσεν εἰς τὴν ὦαν τὸ ὄνομα τοῦ Χρυσοστόμου (σ. 48, 49, 55), ὡς καὶ τὴν λέξιν «κεφάλαιον». Τῶν ἐν τῷ κειμένῳ συντεταγμένων λέξεων αἱ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἐξῆς: ἄνος = ἄνθρωπος. — Ιϋ Χϋ = Ἰησοῦ Χριστοῦ. — Κϋ Θϋ = Κυρίου Θεοῦ. — S = καί. — Μροπολίτης = μητροπολίτης. — πριάρχης = πατριάρχης. — πνικός = πνευματικός. — πνα = πνεῦμα. — πῆρ = πατήρ καὶ ἄλλαι τινὲς εὐνόητοι. Συμπεπλεγμένα γράμματα ἔχει τὸ

ου, ευ, τρ, το, τα, ει, και την κατάληξιν ας τῆς ἐνικῆς γενικῆς των θηλυκῶν ἢ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς, ὡς και τὴν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς ων και ἄλλα τινά.

Διαφόρων γραφῶν και ἐποχῶν σημειώματα ὑπάρχουσιν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐσωτερικὰς ἐπιφανείας τῶν ἐκ ξύλου πινακίδων (τῶν ἐξωτερικῶν δέρματι κεκαλυμμένων), εἰς τὴν ὡς σελίδων τινῶν, εἰς κενὰ μέρη ἄλλων και εἰς τὸ ἄνευ κειμένου τελευταῖον φύλλον, τὸ ἀποτελοῦν τὰς σελίδας 343—344. Ἐξ αὐτῶν γίνονται γνωστοὶ ὁ γράψας και τινες τῶν κατόχων· ἐν σελ. 343 εὑρηται: «*χειρ ταπεινοῦ δημοτρίου τάχατες και παιδαγογού, και σαθρομένα βιβλία ἐξανακενουργότο ἐκώμης σακαρέτζη: ἐνέτει σ[ωτη]ρίω, αχθ'β'»*· ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ πινακίδος: «*† ετουτο το χαρτι ηνε τις σουσανας και ωπηος το παρη και το αποξενοση να εχη τας αρας του αγη θεοφορον πα», και ἐν σελ. 344: «† αυτο το χαρτι ηνε τις σανα και ὁ πλω το παρι να ηνε αφορισμενος και κατιραμενος και αναθεματισμενος». Δις ὑπάρχει συμπλεγμά τι ὀνόματος κυρίου, ἴσως «*Κοσταντῆς Μουμουτζολους*», ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ὡς κούτως ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ πινακίδος. Ἐν τῇ ὡς τῆς 25 σελίδος: «*του κυριακου ηνε ετου: ετουτος ο νομος ινε του...»*, ἐν δὲ σελ. 344: «*NI | X S* κυριακος τουρα μάτης κοστα». Ἐ-
«*NI | X S* παναλαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐπώνυμον αὐτόθι και ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ πινακίδος: *ραματιης, ραμουτιης, ραμ...* ἐν σελ. 344: «*δουλος των τεκνων του Θεου ὁ ταπεινος κλήμης*», διὰ κοκκίνου χρώματος. Ἐν σελίδι 343 και ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν τέλει πινακίδος «*βιβλίον ἐμοῦ σήμερον, και ἀνριον ἐταίρου και οὐδέποτε τιτός*». Εἰς τὸν κενὸν χώρον τῆς μόνον δύο σειρὰς κειμένου ἐχούσης 336 σελίδος ὑπάρχει σημειώσεις ξυλείας και οἰκοδομητικῆς ὕλης, ὧν τὰ ποσὰ διὰ στοιχείων ἀντι ἀραβικῶν ἀριθμῶν ἐσημειώθησαν. Ἐν σελ. 342 καταγράφονται τὰ ἐπόμενα ὀνόματα: «*σταμάτι. Τράντάφηλη. ποληχρόνη. ράλη. σταματι. αθαρασιον. διμητράκοι. βεργούλα. δεσπηνοῦ. Θεοφανη. κοστατη. Κάσαντρα. φουμήα. κρηκο. ἀργίρης. ραλης*». Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι και ἀλλαχού σημειώσεις ὀνομάτων, χάριν μνημοσύνου ἀναμφιβόλως και μέρη ἐκκλησιαστικῶν τινῶν τροπαρίων.*

2. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι ἐν ἐκ τῶν εἰς ἑκατοντάδας ἀριθμουμένων και ἐν βιβλιο-

θήκαις Ἀνατολῆς και Δύσεως σωζομένων ἀντιγράφων Συλλογῆς ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, νεαρῶν, καταλόγων πατριαρχικῶν, ἐπισκοπῶν κτλ., συμπηχθείσης ὑπὸ τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ,¹ και γνωστῆς ὑπὸ τίτλους: βιβλίον νόμιμον, νομικόν [γνωμικόν Φαβρικήω], τὸ Νομοκάνονον, ὁ Νομοκάνων-άνονος, ὁ Νομοκωνων-κανόνος, ὁ Νομοκρίτης (ὡς τὸν τοῦ παρόντος, κατὰ τὸ δικαιοκρίτης, ὄνειροκρίτης). Προτάσσεται σύντομον προοίμιον και ἐπιτετα αὐτῷ σημείωμα, ἀμφοτέρα ἐν ἀρχαῖζούση γλώσση συντεταγμένα· ἐξ αὐτῶν δηλοῦται τίς ὁ σκοπὸς τῆς συλλογῆς, ὁ συλλογεύς, ἡ πατρίς, ἡ κατάστασις αὐτοῦ και ὁ χρόνος τῆς συμπήξεως τῆς συλλογῆς, ὁ ὁποῖος ὀρίζεται εἰς ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἰνδικτιῶνος και ἀπὸ Χριστοῦ· εἰς τινὰ ἀντίγραφα φέρεται και μνηολογία· σημειωτέον ὅτι αἱ διάφοροι αὗται χρονολογίαι δὲν ἀντιστοιχοῦσιν ἀκριβῶς· αἱ μόνον ὀρθαὶ χρονολογίαι εὐρίσκονται εἰς δύο μόνον χειρόγραφα 1) εἰς τὸ χειρόγραφον, ἀφ' οὗ ἐδημοσίευσεν τὸ προοίμιον και τὸ σημείωμα ὁ Z. von Lingenthal, ἔχον: «*ἐν ἔτει ζο', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀπὸ δὲ...Χριστοῦ ἀρξ'β'»* 2) εἰς τὸ ἐν Ὁξφόρδῃ χειρόγραφον, ἔχον: «*ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ...Χριστοῦ ἀρξ'γ', Μαρτίω ε'»*. Ὁ Μάρτιος τοῦ 7070, ἰνδικτιῶνος ε' ἀνήκει εἰς τὸ σωτήριον 1562 ἔτος, ὁ δὲ τοῦ 7071, ἰνδικτ. ε' εἰς τὸ 1563. Ἐπομένως ἀνακριβῶς λέγεται ὅτι τὸ ἔργον συνετάχθη τῷ 1561·² τυπογραφικὸν δὲ λάθος ἐγένετο εἰς τὸν ὀριζόμενον XIV αἰῶνα, ἀντὶ XVI, διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 6 χειρόγραφον τοῦ Νομοκάνονος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς [Σ. Λάμπρος, ἐν σ. 96 τοῦ Α' τ. τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος, Ἀθ. 1904]. Ἀντιγράφων τινῶν τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου

1. Πληρέστεραι εἰδήσεις περὶ τοῦ βίου και τῶν ἔργων τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ εὐρίσκονται παρὰ Γ. Ζαβίρα [Ἑλλ. Φίλων, Ἀθ. 1871, σ. 118/121]. — Κ. Σάββα [Νεοελλ. Φιλ., Ἀθ. 1868, σ. 185/6]. — Zach. von Lingenthal [die Handbücher des Geistlichen Rechts aus den Zeiten des untergehenden Byzantinischen Reichs und der Turkischen Herrschaft, ἐν τοῖς Memoires de l'Academie Impériale des Sciences St. Petersburg, VIIe Serie, t. XXVIII, N° 7, St. P. 1881, s. 1—45].

2. Α. Σγούτας, ἐν ὑποσημ. εἰς σ. 165 τοῦ Παραρτ. τοῦ Ζ' τόμ. τοῦ περιοδικοῦ «Θέμις», Ἀθ. 1856. Ἀντ. Μομφεράτος, ἐν σ. 309/310 τοῦ Δ' τ. τοῦ Δελτίου τῆς ἱστ. και ἔθν. ἐταιρ. τῆς Ἑλλάδος, Ἀθ. 1895.

ἔτη δὲν ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰ τῶν ἰνδικτιῶ-
νων· ἄλλων δὲ εἰς τὰ ἀπὸ Χριστοῦ· τὸ ὑπὸ
Ἀλλατίου μνημονευόμενον ἔχει οὕτως: «ἐν ἔτει
ἑπτάκις χιλιοστῶ ἑξομομηκοστῶ πρώτῳ ἀπὸ
κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ
καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς κατὰ
σάρκα γεννήσεως αὐτοῦ αὐξβ', μαρτίῳ πέμ-
πτῳ»¹ ὁ Νανιανός κωδιξ 232, ἐν τῇ Βιβλιο-
θήκῃ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, φέρει: «ἐν ἔτει
ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ
...Χριστοῦ αὐξβ', μαρτίῳ ε'»² οὕτω καὶ ὁ
Κωδιξ 195 (3268) τῆς ἐν Ἀθῶν μονῆς τοῦ
Κουτλουμισίου,³ καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Βελεγράδων
μητροπολίτου Ἀνθίμου μνημονευόμενος·⁴ ἄλλο
χειρόγραφον διαφέρει καὶ εἰς τὴν μηνολογίαν:
ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου·
ἀπὸ δὲ...Χριστοῦ αὐξβ' Ἀπριλίου ιβ'»⁵ ἕτε-
ρον: «ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτ. κ. ἀπὸ
δὲ...Χριστοῦ αὐξβ', Μαρτίῳ ε'»⁶ καὶ οὕτω
καθεξῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀντιγραφεῖς
μετὰ τῆς ἀρχικῆς ταύτης χρονολογίας, ἢ καὶ
ἄνευ αὐτῆς, προσέθετον τὴν ἑαυτῶν, πολλά-
κις ὑποκαθίστων καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν ὀνόματα,
ἐπώνυμα, πατρίδα καὶ νῶν ἢ μονὴν, ἐνθα
διῆγον, παραλείποντες τὰ ἀρχικά, ὡσεὶ ἴδιον
ἔργον ἦτο· διεσκεύαζον πρὸς τούτοις οὐ μόνον
τὸ λέκτικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕλικόν κατὰ λόγον
τῶν γνώσεων αὐτῶν καὶ τῶν ἐθίμων τοῦ τό-
που· διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν κεφαλαίων δὲν
εἶναι ὁ αὐτὸς εἰς τὰ διάφορα ἀντίγραφα· ἐκ-
τενέστερα δὲ πάντων ἐγνωρίσαμεν τὸ τοῦ
Zach. von Lingenthal, τὸ ὑπ' ἀριθ. 31
τῆς τῆς βιβλιοθήκης Μηλεῶν (τοῦ ΙΖ' αἰῶ-
νος) καὶ τὸ ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Πα-
τριαρχείου Ἱεροσολύμων ἕκαστον τῶν ὁποίων
ἀριθμεῖ 694 κεφάλαια⁷ Ὁ Λ. Σγούτας

λέγει ὅτι ὑπῆρχεν ἀντίγραφον «εἰς τὸ μο-
ναστήριον τῶν Ἰβήρων εἰς τὸ τοῦ Ἀθωνος
ὄρος τοῦ ἔτους 1608 ἐκ κεφαλαίων 580 ἐν
τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένον,
ἧς (;) προηγείται πρόλογος ἐπειδὴ ἐν τοῖς
ἱεροῖς καὶ εἰς τὸ ὁποῖον λέγει (τίς;) ὅτι ὁ
Μαλαξὸς συνέταξε τὴν βίβλον ταύτην εἰς τὰ
1561».¹ Ἡ περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου
σιγή τοῦ Λάμπρου (τοῦ δημοσιεύσαντος τὸν
Κατάλογον τῶν χειρογράφων τῶν βιβλιοθηκῶν
τοῦ ἁγίου ὄρους ἐν Ὁξωνίᾳ 1895—1900),
ἢ διάφορος ἀρχὴ τοῦ προλόγου καὶ τοῦ ἐν
ἅπασιν τοῖς ἀντιγράφοις ὁμοιομόρφου προοι-
μίου, ἢ ρητὴ καὶ κατ' ἐπανάληψιν δήλω-
σις τοῦ συλλογέως ἐν τῷ προοίμῳ περὶ
τῆς συμπήξεως τοῦ ἔργου αὐοῦ κατὰ γλώτταν
Ἑλλάδα, ἀλλ' εἰς ἀπλήν φράσιν», πείθουσιν
ἡμᾶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Σγούτα ἀναφερόμενον
χειρόγραφον ἀποδοτέον εἰς νεώτερον συλλογέα,
μνημονεύσαντα ἀνακριβῶς ὡς ἐν ἔτει 1561
συμπληθείσης τῆς συλλογῆς τοῦ Μαλαξοῦ·
αὕτη ὡς εἶδομεν, συνεπήχθη τῇ ε' Μαρτίου
1562, καίπερ τοῦ Ἀντ. Μομφεράτου ὀρίζον-
τος καὶ αὐτοῦ τὸ 1561 ἔτος καὶ διατεινομέ-
νου ὅτι κέκτηται τοῦ ἔτους τούτου χειρόγρα-
φον [ἐνθ' ἀν.]. Τὸ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ
Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθ. 1399 χειρόγραφον ὁ μὲν
Σακελλίων λέγει ἐν τῷ καταλόγῳ ὅτι εἶναι
ιδιόγραφον τοῦ Μαλαξοῦ, ἀλλ' ὁ περὶ ταῦτα
πεπειραμένος φίλος κ. Περ. Γ. Ζερλέντης ἔγρα-
ψεν ἡμῖν ὅτι οὐ μόνον τοῦ Μαλαξοῦ δὲν εἶναι
ιδιόγραφον, ἀλλὰ καὶ πολὺ νεώτερον, τελευ-
τῶντος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἔχον φηγ' κεφάλαια.
Τὸ ἐξεταζόμενον χειρόγραφον φέρει ἐν τέλει
τοῦ ἀρχικοῦ σημειώματος χρονολογίαν «ἐν
ἔτει ζροθ', ἀπὸ Χριστοῦ 1671»· ἐπομένως ἢ
ἀντιγραφή ἤρχισε μὲν μετὰ τῶν μηνῶν Ἰα-
νουαρίου καὶ Αὐγούστου τούτου τοῦ ἔτους,
ἀνηκόντων εἰς τὸ 7179 τῆς κοσμογονίας, ἐτε-
λείωσε δὲ κατὰ τὸ 1672, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τοῦ
ἐν σ. 343 τοῦ σημειώματος τοῦ παιδαγωγοῦ
καὶ βιβλιοδέτου Δημητρίου, οὗ ἐμνήσθημεν
ἄνωτέρω

3. Κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα μνημονεύονται οἱ
ἐπόμενοι, Ναυπλιεῖς τὴν πατρίδα, Μαλαξοί:
α') Σταυράκης Μαλαξός, ἱερεὺς, υἱὸς Ἀν-
δρονίκου καὶ Ἀννης· ἦτο ἐν ἔτει 1522 σκευο-
φύλαξ Ναυπλίου.² β') Νικόλαος Μαλαξός,

1. L. Allatius, ἐν σ. 1307 de eccl. occid. et O-
rrient. perpetua consens Coloniae 1648.

2. Mingarelli, Gr. cod. apud. Nanios Bono-
niae 1784, ἐν ccxxxiv.

3. Σ. Λάμπρος, Κατάλογος τῶν χειρογρ... τοῦ Ἁγίου
Ὁρους, Oxoniae 1895, 1900.

4. Ἑκκλ. Ἀθήναια, Κ/πολις 1884, τ. Δ' σ. 527-528.

5. Ν. Κατσαμῆς, Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, ἐν Ζακύνθῳ
1880, σελ. 253—4.

6. Π. Παπαγεωργίου, ἐν σελ. 68 τοῦ VII τόμου τοῦ
Byzantinische Zeitschrift, Leipzig, 1897. Ἐν ἄλλῳ
δὲ χειρογράφῳ, κατὰ τὸν αὐτὸν ἐν σελ. 286 τοῦ III τό-
μου (1894) ὡς ἐξῆς: ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ ε' ἀπὸ κτ. κ.
ἀπὸ δὲ...Χριστοῦ αὐξβ', Μαρτίῳ ε'.

7. Α. Π. Κεραμῆς, Κατάλογος τῆς ἐν Μηλεῖσι βιβλ.
ἐν Ἐπετηρίδι Πατριαρχοῦ 1901. Ἱερ. Βιβλ. τ. Γ', σ. 130.

1. Α. Σγούτας, ἐνθ' ἀν.

2. Κατσαμῆς, Ἀνάλ. Ζακύνθου, ἐν Ζακύνθῳ, 1880, σ.
119, 154. Z. von Lingenthal, die Handbücher κτλ.

ιερεύς, υἱός τοῦ προηγουμένου, ἔχων καὶ νεώτερον ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον, ὁμώνυμον τῷ πάππῳ· διετέλει τῷ 1546 πρωτόπαππας Ναυπλίου, εἶτα, μέχρι τοῦ 1554, ἐφημέριος τῆς ἐν Βενετίᾳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Γεωργίου· ἀπέθανε τῷ 1594 ἐν Ζακύνθῳ, καταλιπὼν υἱὸν Σταυράκην, ὁμώνυμον τῷ πάππῳ· ἐπιμελεῖα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν Βενετίᾳ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία.¹ γ) Γρηγόριος Μαλαξός, ἴσως ἱερεύς· ἐχρημάτισεν ἐπιμελητὴς καὶ διορθωτὴς διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐκδοθέντων ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ τοῦ 1558 μέχρι τοῦ 1586.² δ) Ἰωάννης Μαλαξός, γραμματεὺς, ἀναγνώστης· ἀντέγραψε συλλογὴν Κανόνων τῷ 1565 ἐν Γαλατᾶ καὶ τὸ χρονικὸν τοῦ Μανασσῆ, ἀγορασθὲν τῷ 1578 ὑπὸ τοῦ Γέρλαχ.³ ε) Δημήτριος Μαλαξός, ἱερεύς· ἦτο οἰκονόμος τῆς Μητροπόλεως Ναυπλίου καὶ Ἄργους πρὸ τοῦ 1560, ὅτε ἦτο ἐν ταῖς μακκρίταις. ς) Μανουὴλ Μαλαξός, ὁ συντάκτης τοῦ μετὰ χειρὸς Νομοκάνονος· ἐκ τοῦ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο προτασσομένου σημειώματος γνωρίζομεν ὅτι ἦτο υἱός τοῦ προηγουμένου καὶ ὅτι περὶ τὸ 1560-1563 ἔτος εἶχε τὸ ὀφφίκιον νοταρίου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Θηβῶν, ἀρχιερατεύοντος Ἰωάννη. οὐ τὸ ἐπώνυμον Μακρῆς.⁴ Φθίνοντος τοῦ ἔτους 1577 εὗρισκομεν αὐτὸν πολὺ γέροντα, παχύσαρκον, ἐν Κωνσταντινουπόλει βιοῦντα καὶ ἔργον ἔχοντα τὴν ἐπὶ πληρωμῇ ἀντιγραφὴν κωδίκων ἀξίας καὶ τὴν ἐν μικρῷ καὶ ἀθλίῳ οἰκῆματι, ὑπὸ τὸ πατριαρχεῖον, διδασκαλίαν μαθημάτων εἰς

μεράκια καὶ παῖδας Ἑλλήνων· ὁ ταῦτα μαρτυρῶν Στέφανος Γέρλαχ, αὐτόπτης, προστίθῃσιν ὅτι εἰς τὸ οἶκημα αὐτοῦ εἶχεν ἀνηρτημένους τσίρους (pisces siccatus), οὓς, ὁ ἴδιος μαγειρεύων, ἔτρωγεν· ὁ τι δ' ἐκέρδαιεν ἐδαπάνᾳ εἰς οἶνον· κατὰ Μάρτιον τοῦ 1581 ἀπεβίωσεν.¹ Ἄγνωστον ποῦ ἐπαιδεύθη·² ἦτο ἐν τούτοις ἐγκρατὴς τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἀφ' οὗ ἔκαμε παραφράσεις καὶ μεταγλωττίσεις ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν ἀπλῆν. Οἱ νεώτεροι λέγουσιν αὐτὸν διδάσκαλον χρηματίσαντα τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς, ἀλλ' οἱ σύγχρονοι ἐκείνου οὐδὲν ἀναφέρουσιν· εὐλόγως δ' ἐγείρονται ἀμφίβολοι τινες σκέψεις ἐπὶ τούτῳ, ὅταν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ τοῦ Γέρλαχ, ὡς ἄνω, λεγόμενα καὶ συνδυασθῶσι καὶ τὰ ἐξῆς ὑπὸ τοῦ διαδεξαμένου τούτου εἰς τὸ τῆς ἐφημερίας ὑπουργημα Σολομῶν Σχβάτγγερ (Σιωπηκοῦ) ἀναφερόμενα: «Ἐπιτρέπεται ἡ ἀνιδρυσίς δημοτικῶν σχολῶν, ἀλλὰ κακῶς αὐταὶ διευθύνονται, αἴτιος δὲ ὁ πατριάρχης μὴ δρῶν κατὰ τὸ καθήκον αὐτοῦ· διότι ὑπάρχουσι λίαν μικρὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα εἰς καλόγηρος διδάσκει ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν εἰς ὀλίγιστα παιδιά. Ἐάν τις μαθητὴς ὀρέγηται ἀνωτέρας παιδεύσεως, ὀφείλει ν' ἀπολαύσῃ τούτου δι' ἰδίαν αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ μεγάλων θυσιῶν· λαμβανομένων δ' ὑπ' ὄψει τῶν καλῶν τοῦ λαοῦ διαθέσεων, οὐδεμία χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι θαυμασιῶς θὰ ἐπετύγχανον ἐὰν ὑπῆρχον καλὰ σχολαί, εἰς τὰς ὁποίας νὰ ἐδιδάσκοντο αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, ἡ ἀγ. Γραφὴ κτλ.»³

Εἰς τὸν Μαλαξὸν τούτον ἀποδίδονται τὰ ἐπόμενα ἔργα:

α) «Ἰπομνήματα περὶ Πελοποννήσου (Memoria rerum Peloponnesiarum)». Τὸ ἔργον ἀναφέρεται ὑπὸ Ν. Κομνηνοῦ Παπαδόπουλου ἐν Praenot. mystagog. σ. 387.

β) «Βιβλίον χρονολογικόν, περιέχον ὡς ἐν συντόμῳ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάν Μουράτου, συλλεχθὲν καὶ διορθωθὲν παρὰ τοῦ λογιωτάτου κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ». Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Λουκαγίου ὡς σωζόμενον ἐν τῇ Κολβερταίῳ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμὸν 4787

St Petersburg, 1881, σ. 2. Βλὸς αὐτοῦ ὑπὸ Ἰω. Ζυγομαλά ἐδημοσιεύθη ὑπὸ E. Legrand, vie de Jean et Theod. Zygomas in Recueil, publié par les professeurs de l'école des lang. orient. vivantes, Paris, 1889, τ. II, σ. 159-175, Νο 5.

1. Κατράμης, αὐτ., σ. 116-119. Legrand, B. H. s. xv-xvi, τ. I, σελ. 304/7. Crusius, Turcogr. σελ. 250/2 Ἐκ παραδρομῆς ὁ Ἀ. Π. Βρετοῦ, Ν. Φ. Α' σ. 291, λέγει ἀκμάσαντα ἀρχομένου τοῦ 12' αἰῶνος, ὃ ἔπιται καὶ ὁ Lingenthal.

2. E. Legrand, αὐτ., τ. II. Σάβας, Ν. Φ. σ. 186. Codd. Monac. Grec. Νο 254.

3. Z. von Lingenthal, ἐνθ' ἀν. Legrand, vie de J. et Th. Zygomas, σημ. θ εἰς σελ. 230 τοῦ Recueil κτλ.

4. Περὶ διαφόρων, τὸ ἐπώνυμον τοῦτο φερόντων, βλέπε ν ἄλλοις Ἀ. Π. Βρετοῦ, Ν. Φ. τ. Α' σ. 119, 123. Σάβας, Ν. Φ. σ. 385. Κατράμης, Ἀναλ. Ζακύνθου, ἐν Ζακ. 1880, σ. 253/4.

1. Crusius, Turcogr. σ. 185. Gerlach, Tagebuch, σ. 448.

2. Ἐν Κων/πόλει ἴσως, παρὰ τοῦ Ἰωάννη Μαλαξοῦ, λέγει ὁ Zach. von Lingenthal, ἐνθ. ὁπ.

3. Sol. Schweigger, Beschreibung κτλ. σ. 221/2.

(Index auctorum ἐν Gloss. Graecitatis)· ὁ *Omont* (catal. Invent. Sommaire) ἀναφέρει αὐτὸ ὑπὸ τίτλον «Μανουὴλ Μαλαξοῦ Χρονικὸν ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ 1573 ἔτους, ἐν κοινῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ». Ἐκ παρδρομῆς ὁ *Κρουμπάχερ* (ἱστορία Βυζαντ. λογοτεχνίας § 130) ἀποδίδωσιν αὐτὸ εἰς τὸν Νικόλαον Μαλαξὸν (τ. Α', σ. 653). ἐν ᾧ ὀρθῶς γράφει ἐν § 167 (σελ. 812) ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ Μανουὴλ.

γ') «Πατριαρχικὴ Κων/λεως ἱστορία ἀπὸ τοῦ αὐνδ' ἕως τοῦ αφοη' ἔτους Χριστοῦ», προτασσομένων τῶν ἐξῆς: «περὶ τῶν πατριαρχῶν ὅπου ἐπατριαρχευσαν ἐν τῇ καθολικῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ταύτης τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὸ λαβεῖν ταύτην Σουλτάν Μεχμεμέτης· καὶ τίνα γεγονόσιν ἐν τῷ ἑκάστῳ καιρῷ... ἅτινα ἐμετεγλωττίσθησαν εἰς κοινὴν φράσιν παρ' ἐμοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ τοῦ Πελοποννησιακοῦ κυρῷ Μαρτίνῳ Κρούσιῳ, ἐν ἔτει αφοζ' μηνὶ Ἀπριλίῳ». Τὸ ἔργον τοῦτο τύποις ἐξέδωκεν ὁ Κρούσιος τῷ 1584. Κατὰ τινὰ γνώμην ὁ Μαλαξὸς ἀντέγραψε τὰ τῆς περιόδου ταύτης ἐκ πραγματείας τοῦ Δαμασκηνοῦ (τοῦ Στουδίτου;) μητροπολίτου γενομένου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, γραφείσης ἐν ἔτει 1572 ὑπὸ τίτλον «περὶ τῶν ὅσοι ἐπατριαρχευσαν εἰς αὐτὴν (τὴν Κωνσταντινούπολιν) ἀφ' οὗ τὴν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἕως τὴν σήμερον ὅπου εἶναι χρόνοι ζπ' ἑνδικτιῶνος ιε' μηνὶ Μαίῳ, καὶ πόσους χρόνους ἔκαμε καθένας εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ ποῖοι ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ θρόνου», προσθεῖς καὶ τινὰς λεπτομερείας παραλειπομένας ὑπὸ τοῦ πρώτου·¹ εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἀντίκειται ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλά καταγγέλλοντος εἰς τὸν Κρούσιον ὅτι αὐτὸς Μαλαξὸς, ἐν οἷς συνέγραψεν, ἐκ πολλῶν ἐναντιοσήμερος, οὐ πάνυ ἀληθεύει· ἐνίστατο γὰρ πρὸς χάριν, ἄλλοτε πρὸς ἔχθραν...² ἀφ' ἑτέρου ὁ Γέρλαχ, ὅστις ἐγνώρισε καὶ τὸν Δαμασκηνόν, δὲν ἀνα-

φέρει τὸ ἔργον τοῦτο, λέγει ἐν τούτοις ἀντιγράψαντα τὸν Μαλαξὸν ἀντὶ τριῶν ταλήρων τὴν ἱστορίαν ταύτην,¹ ἀλλ' ἐκ τίνος ἀρὰ γε πηγῆς; Ὁ Μαλαξὸς ὁμολογεῖ ὅτι τὰ διάφορα θέματα, τὰ ἐν τῷ τίτλῳ ἀναφερόμενα, τῆς πραγματείας ταύτης μετεγλωττίσεν εἰς κοινὴν φράσιν. Εἶχε λοιπὸν ὑπ' ὄψει ἀρχέγραφον ἢ πηγὴν συντεταγμένην βεβχίως εἰς καθαρεύουσαν ἢ ἀρχαίζουσαν γλῶσσαν· ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ τὸ ἔργον εἶναι γεγραμμένον εἰς κοινὴν γλῶσσαν, ἔπεται ὅτι ὄχι τοῦτο, ἀλλ' ἕτερον μετεγλωττίσεν ὁ Μανουὴλ Μαλαξὸς· εἰκάζομεν λοιπὸν ὅτι ἀμφοτέροι εἶχον ὑπ' ὄψει μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πηγὴν, κώδικας ἴσως πατριαρχικοῦ, εἴτε ὑπομνήματα εἰς καθαρεῦον καὶ ὑψηλὸν ὕψος συντεταγμένα, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν συνέταξεν ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον ἕκαστος τὴν πραγματείαν αὐτοῦ.

δ') «Κοσμικὴ χρονογραφία», συνεχιζομένη μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Ρόδου (1522) καὶ τῆς ὑπὸ τῶν Βενετῶν προχωρήσεως εἰς Σουλειμάνην Β' τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Μοσεμβασίας (1529). Συνέχεται αὕτη τῷ Νομοκάνονι, γραφείσα πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Μαλαξοῦ, ὡς λέγει ὁ Σάθας (Ν. Φ., σ. 186). Ἀπόκειται ἐν τῇ Παρισινῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, ὑπ' ἀριθ. 112 suppl. σ. 1—171 καὶ τίτλον *Chronicon*, κατὰ τὸν Κατάλογον τοῦ *Omont*.

ε') «Σχόλια εἰς τοὺς περὶ μετανοίας κανόνας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου». Ἀναφέρει τοῦτο τὸ ἔργον ὁ Ν. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος ἐνθ' ἀν. σ. 206, κατὰ τὸν Φαβρίκιον.

ς') «Κανονάριον εἴτε βιβλίον περὶ μετανοίας», γραφέν ἐν Θήβαις, ἔτει, 1572, ἀναφέρει ὁ Φαβρίκιος ὡς μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλλάτιου ἐν σελ. 1307 de consensu. Περημήνευσεν ὁ Φαβρίκιος τὴν ὑποδεικνυομένην πηγὴν, τὸν Ἀλλάτιον, ἐνθα γράφεται ἔτος 1562 καὶ ἀναφέρεται ὁ Νομοκάνων τοῦ Μαλαξοῦ. Ὁ Ζαλίρας ἐκ τοῦ Φαβρικίου παραλαβὼν τὸν τίτλον, παρέθηκε τὸ χρονολογικὸν σημεῖωμα ὀλόκληρον ἐκ τοῦ Ἀλλάτιου.

ζ) «Πονημάτιον περὶ σφαλμάτων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν». Καὶ τοῦτο ὁ Ν. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος ἐν σ. 320 μαρτυρεῖ συναπτόμενον ἐν τῷ τῷ Νομοκάνονος, κατὰ τὸν Φαβρίκιον.

η) Ὁ μετὰ χεῖρας Νομοκάνων, οὕτινος

1. Σάθας, Μεσ. Βιβλ. τ. Γ', σ. 1x' ιε'. Μ. Γεδεών, Χρον. Πατρ. Ἀκαδημίας, Κ/πολις, ασιγ', σ. 63, σημ. Legrand, vie de J. et Th. Zygomalas, ἐνθ. ἀν.

2. *Turco-graeciae*, σ. 96. Ἐπιστολὴ ἀπὸ ζ' Ἀπριλ. αοπα'. ἐν σ. 94 γράφει καὶ ταῦτα: εἰδὴλῶσα ἂν καὶ τοὺς χρόνους, οὗς ἤτησας, πατριαρχῶν ἕνεκα, εἰ μὴ ἐπιστάμην ὅτι ἐν ἀπλῇ βιβλίῳ, συναθροισθέντι παρὰ τοῦ Μαλαξοῦ, ὃ ἔχει ὁ κύριος Στέφανος (Γέρλαχ) τὸ ζητούμενον ἀλωτόν.

1. *Tagebuch*, σ. 418, 21 Ἰανουαρίου 1578. *Turco-graeciae* σ. 185, annotat. M. Crusii.

ὁ πληρέστερος τίτλος ἔχει οὕτω: Νόμιμον συλλεχθὲν ἐκ διαφορῶν ἀναγκαίων κανόνων τῶν θείων καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν Θεοφόρων Πατέρων καὶ ἐτέρων ἁγιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τινῶν Νεαρῶν, βασιλικῶν νόμων καὶ ἄλλων τινῶν, μεταφράσθην εἰς κοινὴν φράσιν παρὰ Μανουὴλ Μαλαξοῦ τοῦ Ναυπλίου ἐκ τῆς Πελοποννήσου.¹

Πρὶν ἢ φέρομεν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου, συμπληροῦντες τὰ περὶ τῶν πονημάτων τοῦ Μαλαξοῦ ἱστορούμενα, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς: Εἰς τὸν Μαλαξὸν ἀποδίδεται ὑπὸ τινῶν, λέγει ὁ Ζαβίρας, ἢ ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος ἤδη Μαρτίνου Κρουσίου δημοσιευθεῖσα «ἱστορία πολιτικὴ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ 'ατζα' ἕως τοῦ 'αφοη' ἔτους Χριστοῦ». Ἄλλ' ὅσα ἐν τέλει αὐτῆς προσέθηκεν ὁ Θεοδοσίος Ζυγομαλᾶς, ὁ πατριαρχικὸς ἐν τῇ Κωνσταντίνου πρωτονοτάριος, ἀποτεινόμενος, νομιζόμενος, πρὸς τὸν Γέρλαχ «Θεῶ» χάρις, ὡς εὗρον μετέγραψα. Κύριε (Μαρτίνου τοῦ Κρουσίου χάριν), διορθώσας τὸ κατὰ «δύναμιν ζϛζ' ἀπὸ κτίσεως ἀπὸ Χριστοῦ» 1578, μηνὶ Μαΐῳ κ'», καὶ ὅσα γράφει πρὸς τὸν Κρούσιον ἐν τῇ ἀπὸ 7 Ἀπριλίου 1581 ἐπιστολῇ (σελ. 96 Turcogræciæ): «... ἀ» ζιῶ, ὅτε τυπώσῃς τὸ νέον, ὃ λέγεις, ἱστορικόν,² μὴ γράψῃς ἄλλου ὄνομα γράφῃς δὲ τὸ σὸν», πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τοῦ Μαλαξοῦ, οὐδὲ ἐκ τῶν τοῦ εἰρημένου χρονογράφου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἀντίγραφον, ὡς ὁ Σάθας ἀποφαίνεται, τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ ἀπλῶς μεταποιήσαντος ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον τὸ ἀπλοῦν ὕφος ἐκείνου (Μεσ. Βιβλ., τ. Γ' σ. ιγ-ιδ'), δ. ὅτι ἢ μὲν

1. Σάθας, Ν. Φ. σ. 186· κατὰ Φιλητῶν ἐν σελ. 510 τοῦ Η' τόμ. καὶ σ. 46 τοῦ Θ' τόμου τῆς Πανδώρας. Παρὰ Φαβρικήῳ ὁ τίτλος ἔχει ὡς ἑξῆς: «Βιβλίον γνομικόν (γρ. νομικόν), ἐκ πολλῶν βιβλίων συλλελεγμένον εἰς πεζὴν φράσιν». Ὁ J. B. Cotellerius ἐξέδωκε τοὺς τίτλους «συμζ' κεφαλαίων ἐκ χειρογράφου τίτλου φέροντος: «Ἀρχὴ συν Θεῶ Νομοκάνων. Κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἐπτά οἰκουμενικῶν συνόδων· περὶ ἀρχιερέων, ἱερέων, μοναχῶν, μεγασχημῶν καὶ ἄλλων μοναχῶν καὶ λαϊκῶν εἰς γλώσσῃ καθαρεύουσῃ ὡς τὸ κείμενον φαίνεται ὅτι τὸ ἐν πρωτοτύπῳ (Ecclesiæ Graecæ Monumenta, Lutetiae Parisiorum, 1677, σ. 68—158).

2. Φαίνεται ὅτι ὁ Κρούσιος λαβὼν τὸ χειρόγραφον καὶ ἀποκριθεὶς εἰς τὸν Ζυγομαλᾶν ἀπεκάλεσε ἱστορικὸν νέον. Πλανηθεὶς ὁ Σάθας ἐντεῦθεν ἀπέδωκεν εἰς τὸν Ζυγομαλᾶν πόνημα ὑπὸ τοιοῦτον τίτλον (Ν. Φ. σ. 184).

χρονογραφία τοῦ Δαμασκηνοῦ, κατὰ τὸν παρὰ Σάθα τίτλον, σταματᾷ εἰς τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453), ἐνῶ ἢ μεταγραφείσα ὑπὸ τοῦ Ζυγομαλᾶ προχωρεῖ 125 ἔτη, μέχρι τοῦ 1578 φθάνουσα. Ὁ παρὰ Φαβρικήῳ ἐσφαλμένος τίτλος τοῦ Νομοκάνωνος «Βιβλίον γνομικόν» (γράφῃ: νομικόν) παρεπλήρησε τὸν Σάθαν, ἐκλαβόντα καὶ ἀναγράφαντα ὑπὸ τοιοῦτον τίτλον ἰδιαιτέρον πόνημα τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ· ἐκ παραδρομῆς δὲ ὁ αὐτὸς Σάθας ἀπέδωκεν εἰς τὸν Μανουὴλ Μαλαξὸν τὰ «Στιχηρὰ ἰδιώματα», τὰ ὅποια ὁ Harles παρὰ Φαβρικήῳ λέγει ὄντα τοῦ Νικολάου Μαλαξοῦ.

4. Εἶπομεν προηγουμένως ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο, ὁ Νομοκάνων, φέρεται προσιμίων καὶ συναφῆς χρονολογικῶν σημειώμα. Τὸ προσιμίων ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Α. Η. Κεραμέως, ἐκ Σμυρναϊκοῦ χειρογράφου τῷ 1878, παρηλλαγμένα ἔχον τὰ τοπικὰ ὀνόματα τοῦ ἀρχεγράφου¹ καὶ ὑπὸ τοῦ Zach. von Lingenthal, τῷ 1881, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχουσιν αὐτὸ τὰ πρῶτα ἀντίγραφα. Τὸ χρονολογικὸν σημείωμα ἐδημοσιεύθη πολλάκις ὑπὸ διαφορῶν ἀπὸ τοῦ 1648 μέχρι τοῦ 1898 μετὰ παραλλαγῶν.² Τὴν ἀναδημοσίευσιν ἐνταῦθα τοῦ προσιμίου καὶ τοῦ χρονολογικοῦ σημειώματος χρήσιμον ἐθεωρήσαμεν, ὄχι μόνον διότι ἐν τῇ Ἀνατολῇ σπανίζει ἢ πραγματεία τοῦ Zach. von Lingenthal, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ ἐν τῇ ἐκδόσει ἐκείνῃ γραμματικὰ σφάλματα, στρεβλοῦντα τὴν ἐννοίαν, διορθοῦνται καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Α. Η. Κεραμέως δημοσιευθέντος κειμένου. Πλὴν δὲ τῶν λόγων τούτων ἔχομεν καὶ ἑτε-

1. Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Σμύρῃ Εὐαγ. Σχολῆς, Περίοδος Β', 1876, σ. 59—61, καὶ Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Σμύρῃ Εὐαγ. Σχολῆς, Σμύρνη 1878, Β—21, ἀριθ. 91, ἐνθα λέγει: ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ κώδικος ὑπάρχει ἢ ἑξῆς τοῦ ἀντιγραφῆος σημειώσεως «... ἐτελειώθη... διὰ χειρὸς Γαβριὴλ ἱερομονάχου ἐπὶ ἔτους ζηζ' (7087=τῷ 1579) ἰνδικτιῶνος Β', ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ κς'». Διορθοῦμεν τὴν χρονολογίαν διὰ τῆς ζζζ' (7097=1589), ὅτι συμπίπτει β' ἔτος ἰνδικτιῶνος (7087=ἰνδικτιῶνος ἔτος ζ).

2. Allatius, de cons. 1648, σελ. 1307. — Σάθας, Ν. Φ. σ. 186. — Ζαβίρας, Ν. Ε. σ. 119. — Α. Η. Κεραμέως, Κατάλογος κτλ. παρηλλαγμένων καὶ κολοβῶν = Ν. Κατράμης, Ἀνάλ. Ζαχρόνθου — Zach. von Lingenthal, αὐτόθι. Ἀρθιμος, μητροπ. Ἀμασσίας, ἐν Δ' τόμῳ τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας. — Π. Παπαγεωργίου ἐν σ. 68 τοῦ VII (1898) τόμου τοῦ Byz. Zeitschrift.

ρον. Τὸ προοίμιον τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Μανουήλ Μαλαξοῦ καὶ τὸ προοίμιον τοῦ Θεσαυροῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὑποδιακόνου καὶ Στουδίτου διαφέρουσι κατὰ λέξιν ἀσημάντως ὅλως· ὁ Θεσαυρὸς ἐξεδόθη ἔτει 1527, λέγει ὁ Σάβας¹ ὁ *Legrand*, περιγράφων τὴν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1570 γενομένην ἔκδοσιν «μετ' ἐπιμελείας Γρηγορίου Μαλαξοῦ», λέγει οὖσαν τὴν γνωστὴν ἀρχαιοτάτην, εἰ μὴ πρώτην, καὶ ἐν νεωτέρῳ ἔργῳ ὀριστικώτερον ὅτι ἡ τοῦ 1570 ἔκδοσις δὲν εἶναι καὶ ἡ παλαιοτάτη.² Ποῖος ποῖον ἀντέγραψεν; ἡ διευκρίνησις τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ Θεσαυροῦ καὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ,³ κρατεῖ τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἐρωτήματος· περιοριζόμεθα ἐπομένως εἰς τὴν παράθεσιν ἐνταῦθα τῶν δύο προοιμίων.

Μ. Μαλαξοῦ.

Τοῖς ἀπανταχοῦ εὐρισκομένοις
χριστιανῶμοις λαοῖς, ἱερωμέ-
νοις τε καὶ λαϊκοῖς ἐν Χρι-
στῷ χαίρειν αἰ.

Θησαυρὸς κεκρυμμένος καὶ πη-
γὴ ἐσφραγισμένη τίς ὠφέλεια ἐν
ἀμφοτέροις; ὡς φησὶν ἡ Ζεῖα
Γραφή.⁴ Τοῦτο εἰδὼς ἐγὼ, ὁ εὐ-
τελής, ἤβουλήθην — διὰ τὸ βα-
λεῖν πᾶσαν τὴν ἐλπίδα μου εἰς
τὴν τοῦ υἱοῦ καὶ Θεοῦ λόγου μη-
τέρα, τὴν πανένδοξον κυρίαν ἡ-
μῶν, τὴν ἁγίαν Θεοτόκον — ὅπως
μὴ ἐάσω τὸν Θεσαυρὸν κεκρυμ-
μένον, οὐδὲ τὴν πηγὴν ἐσφραγι-
σμένην, δηλονότι τὰ τῶν Ζείων
νόμων κεφάλαια μετενεγκεῖν εἰς
λέξιν ἀπλήν, καὶ ποιῆσαι ἐκλογὴν
ἐκ πάντων τῶν ἐκκρίτων καὶ ἀ-
ναγκαίων κανόνων τῶν Ζείων
καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν

Δαμασκηνοῦ.

Τοῖς ἐντευξομένοις
χαίρειν.

Κήπου κεκλεισμένου
καὶ πηγῆς ἐσφραγισμέ-
νης τί ἐν ἀμφοτέροις ὀ-
φελος; καθὼς φησὶν ἐ-
κείνο τὸ γραρικὸν λόγιον.
"Ὅπερ ἀναγνοῦς; ἐγὼ ὁ
ἐλάχιστος δεῖν ἔκρινα μὴ
κεκλεισμένον εἶσαι τὸν
κῆπον, τὴν τῆς Γραφῆς
δηλονότι λαβυρινθώδη ἢ
τὴν τῆς Σφίγγος αἰνιγμα-
τώδη ρῆσιν. Οὕτω δὲ κα-
λῶ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἡ-
μῶν ἔννοιαν τῶν Γραφῶν,
οὐχ ὡς τοιαύτην εἶσαν,
ἀλλ' ὡς τοῖς πολλοῖς
οὕτω δοκεῖν. Διὸ ἀναγ-

αἰώνων συνόδων, τῶν Σεφορίων
πατέρων καὶ ἐτέρων ἀγιωτάτων
ἀρχιερέων καὶ τινῶν νεαρῶν, βα-
σιλικῶν νόμων, ἔτι δὲ καὶ ἐτέ-
ρων, ὅσοι μετ' ἐπιμελείας συνέ-
γραψαν, καὶ ἐκδοῦναι αὐτοὺς κε-
φαλαιωδῶς ὑμῖν τοῖς φιλομαθεῖ-
σιν, οὐ κατὰ γλώτταν Ἑλλάδα,
ἀλλὰ φράσιν κοινήν. Διὸ μηδεὶς
ὑμῶν ἀξιώ, ὅσοι τουτὶ τὸ βί-
βλιον προθύμως ἀνὰ χεῖρας κατέ-
χειν βούλεσθε, εἰς κατηγορίαν ἐ-
μοὶ τῷ ἐλαχίστῳ καὶ ἀμαθεῖ μὴ
βάλλητε, τῷ τὰ καλῶς ἔχοντα καὶ
ἐν φράσει ἀκριβεῖ εὐρισκόμενα εἰς
ἀπλήν λέξιν βαλεῖν βουληθέντι·
οἶδα γὰρ ἀκριβῶς ὡς τινες τῶν
πρὸ ἡμῶν καὶ τῶν νῦν εὐρισκο-
μένων τουτο πεποιήκασιν· ὁ καὶ
ἡμᾶς εἰς τουτο κινηθῆναι ἠνάγκ-
ασεν. Ἄλλ' οἱ ἀναγινώσκοντες
τουτο τὴν τῶν εὐχῶν χορηγίαν
μὴ ὑστερήσητε, δέομαι, τοῖς
πλεῖστα κοπιήσασι περὶ τουτου,
καὶ ἰδρῶσι πολλοῖς περιχυθεῖσιν,
ὅστις εἰς λέξιν ἀπλήν πάντα
ταῦτα μεταβαλεῖν. "Ὅς δὲ βού-
λεται εὐρεῖν τὰ τοῦ λεχθέντος
βιβλίου κεφάλαια, τὸν ἐπ' αὐ-
τῶν γενομένον πίνακα μετὰ ἐ-
πιμελείας ἀναγιγνωσκέτω, καὶ οὕ-
τω οὐδὲν γενήσεται ὑμῖν τὸ ἀμ-
φοσητούμενον. Ἐρωσθε.

καίον ἔκρινα μὴ οὕτως
εἶσαι αὐτὴν ἔχειν, οὐ
πᾶσαν δέ, ἀλλ' ὅσην οἱ
αἰτήσαντες ἤτησαν, ἀλ-
λὰ περὶ τισὶ λόγοις
ταύτην εὐληπτον τοῖς
ἐντυγχάνουσι δρᾶσαι καὶ
μάλιστα τοῖς αἰτήσασιν,
οἱ δὲ εἰσιν οὗτοι οἱ
τῆς ἐννοίας ταυτησὶ λό-
γοι δηλωῶσαι ἔχουσι.
Πλὴν οἱ ἐντευξόμενοι ἀ-
νὰ χεῖρας λαμβάνοντες,
εὐχεσθε καὶ σύγγνωσθε
τῆς ἀμαθείας, καὶ οἱ
κρεῖττον ἐπιστάμενοι,
εἰςφερέτωσάν τι παρ' αὐ-
τῶν τῇ δέλτῳ ταύτῃ·
ἔμοιγε γὰρ οὐχ ὅσον ἦν
τῆς ἀξίας, ἀλλ' ὅσον τῆς
σαφηνείας τοσοῦτον ἐ-
σπούδασται τε καὶ γέ-
γραπται. Δέον μὲν γὰρ
καὶ τοῖς ἀντιστοιχοῖς ὀρ-
θογραφεῖσθαι καὶ τῇ τῆς
ρητορικῆς τέχνῃ ἔπεσθαι·
ἀλλ' οὐ τουτων ἐφρόντι-
σα, ὡς ἀπλῶν ὄντων(;) τῶν
ἐννοιῶν καὶ τῆς σα-
φηνείας. Διὰ τοι τουτο ὁ
εἰδὼς διορθοῦσθω, καὶ
ἡμῖν χάριν ἔχτω, μάλ-
λον δὲ τῷ δόντι Θεῷ.
Ἐρωσθε.

Τὸ χρονολογικὸν σημεῖωμα ἔχει ὡς ἐξῆς,
κατὰ τὰ διάφορα χειρόγραφα διορθωθέν :

α' Ἦνυσται αὕτη ἡ βίβλος μετὰ πολλοῦ
μόχθου ἐνταῦθα, ἐν τῇ περιφῆμῳ ἀγιωτάτῃ
μητροπόλει τῶν ἐπταπύλων Θηβῶν, ἣτις
ἐστὶν ὁ ναὸς τοῦ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ πρω-
τομάρτυρος ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἐπὶ τοῦ
καλῶς καὶ θεαρέστως ταύτην ἀρχιερατεύοντος
πανιερωτάτου καὶ θεοκοσμῆτου μητροπολίτου
ὑπερτίμου καὶ ἐξέχρου πάσης Βοιωτίας καὶ
τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Σίδης κυρίου Ἰωά-
σαφ (οὗ οἱ γεννήτορες, εὐγενέστατοι, θεοφι-
λεῖς, ἐλεημόνες καὶ ἱερεῖς τίμιοι καὶ εὐλαβέ-
στατοι· Μακρῆς τούτου τὸ ἐπώνυμον, καὶ ἡ
ἐπίγειος πατρίς αὐτοῦ ἡ θεοφύλακτος νῆσος
Ζακύνθου), παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἐλα-
χίστου δούλου αὐτοῦ Μανουήλ Νοταρίου τοῦ
Μαλαξοῦ, υἱοῦ τοῦ πρώην τιμιωτάτου οἰκο-
νόμου τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ναυπλίου
καὶ Ἄργους ἐν ἱερεῦσι κυροῦ Δημητρίου. Ἐν

1. Σάβας, Ν. Φ. σ. 152, σημ. 2.

2. *Legrand*, Β. Η. σ. XV—XVI τόμ. II σ. 12—15 (1885)· τὸ νεώτερον ἔργον: *Vie de Jean et Theodosius Zygomalas*, σημ. ἐν σελ. 105 τοῦ II τόμου τοῦ ἐν ἔτει 1889 ἐκδοθέντος *Recueil* κτλ.

3. Ὁ *Legrand* (Β. Η. ἐνθ' ἀν.) ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ Θεσαυροῦ Δαμασκηνοῦ ὑπο-
διακόνου καὶ Στουδίτης, καὶ ἄλλος ὁ τῷ 1561 Αἰτῆς καὶ
Ρενδίνης, τῷ δὲ 1545 Ναυπάκτου καὶ Ἄργους μητροπολί-
της Δαμασκηνοῦ, εἰς ὃν ἀποδίδεται ὁ Θεσαυρὸς συνάμα
δείκνυσιν ἐσφαλμένην τὴν χρησιμεύσασαν πηγὴν εἰς τὸν
A. II. Βρετόν (Ν. Φ. Α', ἀρ. 9) περὶ τῆς ἐν ἔτει 1528
ἐκδόσεως τοῦ Θεσαυροῦ, ἀντὶ 1628.

4. Ἄσμα ῥομάτων 4. 12: Κῆπος κ. κ. π. εἰ.

ἔτει ζο', ἰνδ. ε' ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ αφξβ'». ¹ Τὴν χρονολογίαν ταύτην ἐδείξαμεν ἀνωτέρω ὡς τὴν ὀρθοτέραν τοῦ ἡμετέρου ἀντιγράφου ἢ χρονολογία, αζροθ' ἀπὸ Χριστοῦ αχοα', ἰνδ. θ'» εἶναι ὡς εἴπομεν ἢ τῆς ἀντιγραφῆς αὐτοῦ.

5. Τίτλους κεφαλαίων ὁ μὲν Λ. Σγούτας ἐξέδωκε 228 ὅσους τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ εἶχεν· ὁ δὲ Lingenthal, ἐκ χειρογράφου τοῦ 17 αἰῶνος, στερουμένου προλόγου καὶ πίνακος καὶ ἔχοντος 694 κεφάλαια, 276, παραβαλῶν τῇ ἐκδόσει Σγούτα καὶ ὑποδείξας τὰ ἐξ αὐτῆς ἐλλείποντα καὶ τὰνάπαλιν, καὶ τοὺς λοιποὺς 418 κατὰ τὴν ἐπομένην καθ' ὕλην ἐν μέρει περιλήψιν:

α Νομοκάνονον πλουσιώτατον ἐκλελεγμένον ἀπὸ πολλῶν θεοφόρων πατέρων». (Κεφ. 1-51 = σοζ'-τιζ', σ. 26).

α Ἄρξον ἐντεῦθεν περὶ ἱερῶν». (Κεφ. 52-104 = τκη'-τπ', σελ. 28).

α Ἐντεῦθεν ἄρξον περὶ μοναχῶν». (Κεφ. 105-166 = τπα'-υμβ', σελ. 30).

α Περὶ ἡγουμένων». (Κεφ. 167-173 = υμγ'-υμθ', σελ. 32).

α Περὶ ἱερομονάχων». (Κεφ. 174-187 = υν'-υξγ', σελ. 32).

α Περὶ κατοικῶν ἢτοι μοναζουσῶν». (Κεφ. 188-218 = υξδ'-υηδ', σελ. 33).

α Περὶ διακοιτιῶν». (Κεφ. 219-225 = υηε'-φα', σελ. 34).

α Περὶ ἐκκλησιαστικῶν διακοιτιῶν». (Κεφ. 226-234 = φβ'-φι', σελ. 34).

α Ἐντεῦθεν ἄρξον περὶ κοσμητικῶν». (Κεφ. 235-272 = φια'-φιη', σελ. 34).

α Περὶ αἰμομιξίας καὶ πάσης παρανομίας». (Κεφ. 273-340 = φμθ'-χιη', σελ. 35).

α Περὶ γυναικῶν». (Κεφ. 341-368 = χιζ'-χρδ', σελ. 38).

Ἄνευ τίτλων, (κεφ. 369-418 = χμε'-χηδ', σελ. 39-40).

Σκόπιμον θεωροῦντες ἐπισυνάπτομεν ἐν τέλει καὶ ἡμεῖς τοὺς τίτλους τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου, σημειοῦντες τοὺς ἀντιστοιχοῦντας εἰς τὰς ἐκδόσεις Σγούτα καὶ Zach. von Lingenthal.

1. Τὸ Σαρραϊνὸν χειρόγραφον ἐν μὲν τῷ Προοίμῳ ἀντὶ Θεοτόκου ἔχει: τοῦ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐν δὲ τῷ σημειώματι: ἐν τῇ εὐχαριστήτῃ μονῇ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τραπεζοπόρου, φέρων (γρ. φερῶσα) δὲ τὴν ἐπωνυμίαν «Μελιτιζέας». Ἐκδ. Α. Π. Κεραμέως.

6. Ἐκ τοῦ καμμένου τοῦ Νομοκάνονος ἐδημοσίευσεν ὁ Λ. Σγούτας ἐν τῇ «Θέμιδι» τὰ κεφάλαια α'-ι' καὶ ρλη'-σκη', παραλείψας τὰ ἐν τῷ μεταξὺ ὡς ἀφορῶντα τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον καὶ εὐριτόκωμενα πολλαχοῦ εἰς τὸ ὑπὸ Ράλλη καὶ Ποτλῆ ἐκδοθὲν Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, καθ' ἃ ὑπεσημαίωσεν ἐν σελ. 174· ὁ Ἄ. Π. Κεραμέως ἐν τῷ «Ὀμήρῳ», ὑπὸ τίτλον αἰ Βρυκόλακας παρὰ Βυζαντινοῖς, τὸ ἐν τῷ ἡμέτερω χειρογράφῳ σπα' κεφάλαιον μετ' ἐνίων ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον λεκτικῶν παραλλαγῶν (ἐν Σαύρῃ, 1877, τόμ. Ε', σ. 502-505)· ὁ Ζ. von Lingenthal ἐν τῇ μνημονευθείσῃ πραγματείᾳ εὐάριθμα· ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων (εἶτα Ἀγκυρῆς) Ἀνθιμος ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ δύο συνοδικὰς πράξεις τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως Ἰωάσαφ (1884, Δ', σ. 527-528), ἀναδημοσιευθείσας ὑπὸ Μ. Γεδεῶν ἐν Κανονικαῖς Διατάξεσι (τ. Α', σ. 31-32, Β' σ. 70)· ταύτας ἐδημοσίευσεν προηγουμένως ὁ Σγούτας (σ. 189-190) φερούσας ἐσφαλμένῳ ἔτος 1660 ἀντὶ 1560, ὡς ἔχει ὀρθῶς τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον ἐν κεφ. σση'· ὁ Μ. Γεδεῶν ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ ἐπίσης, ὑπὸ τίτλον ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Νομοκάνονός μου, πραγματείας μὴ συμπληρωθείσης, 1) τύπον εὐεργετικῶν γραμμάτων ὅταν δίδωσιν οἱ ἀρχιερεῖς ὀφρῖκιον, σταυρὸν καὶ ἐπιγονάτιον, ἢτοι τὸ τιγ' κεφ. τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου· 2) δύο ἀποκρίσεις τοῦ πατριάρχου Λουκᾶ· 3) τέσσαρας ἀποκρίσεις τοῦ πατριάρχου Γενναδίου Σχολαρίου· 4) δύο ἀποκρίσεις ἀδήλου (1899, τ. ΙΘ', σ. 192-3, 230-2, 261)· τῶν τριῶν τελευταίων ἀρθρῶν δὲν εὗρομεν ἀντίστοιχα κεφάλαια. Ἐκτὸς τῶν δημοσιεύσεων τούτων ἀγνοοῦμεν ἄλλας μνεῖας κεφαλαίων τινῶν ὑπέδειξεν ὁ Λ. Ἀλλάτιος ἐν τῇ περὶ Γεωργίων διατριβῇ αὐτοῦ· βιογραφῶν τὸν Γεώργιον Σιριλίον, πατριάρχην Κων/πόλεως, ἀναφέρει ἐκ τοῦ 483 κεφ. τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Μ. Μαλαξοῦ, δύο συνοδικὰς πράξεις τούτου, παρατιθεῖς τὰς ἀρχικὰς ἐκάστης λέξεις ἀμοτέρως τὰς πράξεις τύποις ἐξέδωκεν ὁ Ἰω. Σακκελίω ἐκ χειρογράφου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν ἐν σελ. 194 κ. ἑ. τοῦ Γ' τόμου, 1891, τοῦ Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἱατρίας τῆς Ἑλλάδος· βιογραφῶν δὲ τὸν Γεώργιον Σκυλίτζην ὑπομνησκαι τὸ 195 κεφάλαιον, πραγματευόμενον περὶ Ἰουδαίου, βάπτισμα ζητήσαντος παρὰ χριστιανῶν.

τοιοῦτο κεφάλαιον δὲν ἔχει τὸ περιγραφόμενον χειρόγραφον, ὃν πιθανῶς τὸ ὑπὸ στοιχεῖα σμγ' καὶ τίτλον ἀπερὶ Ἰουδαίου τοῦ βαπτισθέντος ὑπὸ λαϊκοῦ» τοῦ 1399ου χειρογράφου τῆς Ἐθν. Βιβλ. Ἀθηνῶν. Τὸ ρνβ' κεφάλαιον τοῦ χειρογράφου Σγούτα περιλαμβάνει τὰς διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως λυθείσας, πέντε ἐρωταποκρίσεις περὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ὡς ἐκ τοῦ κεφ. ρνε' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23 χειρογράφου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, γραφέντος μηνὶ Αὐγούστου 1643, ἐξάγομεν, καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλην ἀεὶν εὐλογηθῆ τινὰς τρεῖς γυναῖκας...» κτλ., καὶ ἐπάγεται ταῦτα: «εἰς τὸ ὅποιον » γράμμα εἶναι γεγραμμένα πολλὰ καὶ ἀποφασισμένα ὅπου ἐζήτησαν τότε, καὶ ἡμεῖς » ἀπὸ ἐκεῖνα ὅλα ἐλάβομεν τὰ πλέον ἀναγκαιότερα καὶ τὰ ἐγράψαμεν ἐδῶ» ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα λέγει: «Μέρος ἐκ τινος γράμματος τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ » πατριάρχου κυροῦ Ἰωάσαφ τοῦ ἄχρι τῆς » νῦν προνοίας τοῦ Θεοῦ ἰθύνοντος τοὺς οἰκουκας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, » γεγονότος κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, ἰνδικτιῶνος δ' τοῦ χιλιοστοῦ ἐξακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἔτους». Τὸ ἀνακριβὲς τῆς χρονολογίας πολλαχῶς ἐλέγχεται: πατριάρχης μὲν ἔτει 1660 ἦτο ὁ ἀπὸ Προύσης Παρθένιος (τὸ α' 1657—1662), ἔτος δ' ἰνδικτιῶνος ιγ', ἀρξάμενον τὸν Σεπτέμβριον ἀκριβῶς¹ τὸ τοῦ Μηθύμνης χειρόγραφον, ἐν κεφ. σαη' ἔχει ὀρθὴν χρονολογίαν ὡς ἐξῆς: «Μέρος ἀπὸ ἐνός » γράμματος: τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰωάσαφ, τὸ ὅποιον » ἐ(γε)γόνει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἰνδικτιῶνος δ' τοῦ αρξ' ἔτους».

Τὸ παρὰ Σγούτα ρπδ' κεφάλαιον, ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ ρογ' τοῦ περιγραφομένου χειρογράφου διαλαμβάνει τὰ ἐξῆς περιπλεον: ἀόμως ἢ παρούσα ἀπόφασις οὕτως ἐγένετο συνοδικῶς καὶ ἀποφασιστικῶς παρὰ τοῦ κοινοῦ δεσπότου τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου, ἐν ἔτει ζξβ' μηνὸς φεβρουαρίου, ὅτι ὅταν ὁ ἄνδρας μισέυση καὶ ὑπάγη εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψῃ πέντε χρόνους ἀπὸ τὸ ὀσπήτιον αὐτοῦ καὶ δὲν

ἐνθυμηθῆ τελείως τὴν γυναῖκα(ν) αὐτοῦ ἵνα ἀποστείλῃ αὐτῆς ἐξοδὸν τῆς ζωῆς αὐτῆς ἢ γράμμα, ἀμὴ ἀφήσει αὐτὴν παντελῶς χωρὶς τινος βοηθείας, νὰ χωρίζεται ἀνεμποδίστως τὸ τοιοῦτον συνοικέσιον, καὶ νὰ ἔχη ἄδειαν ἢ γυναῖκα νὰ ἐπέρνη ἄλλον ἄνδρα νόμιμον· καὶ ἀπὸ τότε αὕτη ἢ ὑπόθεσις οὕτως κρίνεται παρὰ τῆς καθολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ παρὰ πάντων τῶν ἀγιωτάτων ἀρχιερέων ὡς δικαία καὶ νόμιμος ὅπου ἔναι». Ἀντεγράψαμεν τὴν πράξιν ταύτην, διότι δὲν σημειοῦται οὔτε ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς Πίναξιν, οὔτε ἐν ταῖς Κανονικαῖς Διατάξεσι τοῦ Μ. Γεδεών. Ἐκ τοῦ ρμα' κεφαλαίῳ τοῦ χειρογράφου Σγούτα μαθάνομεν ὅτι ἡ ἀπόφασις, ἢ ἀναφερομένη ἐν τῷ ρκα' κεφαλαίῳ τοῦ χειρογράφου τοῦ μητροπολίτου Μηθύμνης, ἐγένετο ἐπὶ Νικολάου πατριάρχου· εἶναι δ' αὕτη τὸ μνημονεύομενον ὑπ' ἀριθ. 5 σημείωμα τοῦ ἔτους 1092 ἢ 1107 ἐν σελ. 342 τῶν Πατριαρχικῶν Πινάκων τοῦ Μ. Γεδεών. Ὁ Lingenthal ἀποδίδωσιν εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Σγούτα συνοδικὴν πράξιν τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου τοῦ ἔτους 1555· αὕτη διέφυγε τὴν προσοχὴν ἡμῶν· σημειοῦμεν ὁμῶς ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος πατριάρχης ἦτο ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Ἰωάσαφ, διαδεχθεὶς τὸν τότε ἀποβιώσαντα Διονύσιον ὡςτε ἀνακριβεία τις παρεῖρησεν εἰς τοῦτο. Ὁ Μαλαξὸς περιέλαβεν εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν γάμων σχέδια ἢ γράμματτα, πραγματεῖαν Μανουὴλ Ξανθινοῦ, μεγάλου χαρτοφύλακος. Πρέπον ἐκρίναμεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ὅ,τι περὶ αὐτοῦ ἐγνωρίσαμεν, διότι ἀνακριβῆ καὶ ὑποθετικὰ ἐγράφησαν τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς μόνης ταύτης πραγματείας αὐτοῦ.

7. Τὸ ρμε' κεφάλαιον φέρει τίτλον: α' Ἰδοὺ καὶ τὰ τῶν γάμων σχέδια, ἅτινα ἐσχεδιάσεν ὁ σοφώτατος καὶ λογιώτατος Μέγας Χαρτοφύλαξ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ ἐν ἱεροδικόνοις κύριος Μανουὴλ ὁ Ξανθινός». Τῆς μὲν πραγματείας εὐρίσκομεν μνείαν παρὰ Φαβρικίῳ, Ζαβίρα, Σάθα, Γεδεών¹ καὶ ἄλλοις· τοῦ δὲ βίου τοῦ συγγραφέως αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ τοῦ χρόνου αὐτοῦ συγκεχυμένον τινὰ καὶ ἀνακριβῆ λόγον παρὰ Φιλητᾶ καὶ Μουστοζύδη·² ὁ Ἰω. Βελούδης,

1. Ἐντεῦθεν ἠπατήθη ὁ Lingenthal (σελ. 5) καὶ ἔγραψεν ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαν. Μαλαξοῦ περιελήφθη εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ μία συνοδικὴ πράξις τοῦ 1660 τοῦα

1. Fabricius, B. G. t. XI, 668. — Zabiras, Néa Ἑλλάς, σ. 82. — K. Sáthas, N. Φ. σ. 415. — M. Γεδεών, Π. Π. σ. 506, καὶ σημ. 792.

2. Ἑλληνομνήμονος σ. 309 κ.έ. — Πρὸς καὶ σημ. Σ. Ἀ(ριστάρχου) ἐν σελ. 17 τοῦ Σχεδ. Παράντα.

ἀποκρινόμενος εἰς τὸν πληροφορίας περὶ αὐτοῦ ζητήσαντα E. Legrand, οὐδεμίαν, λέγει, ἐν τοῖς χειρογράφοις αὐτοῦ εὔρε σημεῖωσιν, πιστεύει δὲ δυσκολωτάτην εἶναι τὴν ἀνεύρεσιν τοιαύτης.¹ Εὐτυχεῖς λοιπὸν λογιζόμεθα, διότι ἔχομεν εἰδήσεις τινὰς νὰ εἰπώμεν περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἤκμαζεν. Ὁ Μανουὴλ οὗτος εἶχε πατρίδα, ὡς ἐκ τοῦ ἐπὶ νόμου Ξανθινοῦ, Ξανθικοῦ, ἐπιτρέπεται νὰ εἰκάσωμεν, τὴν Ξάνθην· ἦλθεν εἰς γάμου καιωνίαν μετὰ Ζωῆς, ἐξ ἧς ἀπέκτησε τέκνα· ἱεροδιακόνου ἔχων βαθμὸν ἐτιμήθη καὶ διὰ τοῦ ὄφφικίου Μεγάλου Χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· θανάτῳ διασπασθεὶς τῆς ὁμοζύγου Ζωῆς, ἔλαβε τὸ τῶν μοναχῶν θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα καὶ μετωνομάσθη Μάξιμος μοναχός· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐγκατεβίωσεν εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, τῆς περὶ τὴν ἐπαρχίαν τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ πλησίον τῆς Γαλατίτσας, τῆς ὁποίας ἦτο καὶ ἀδελφός, εἰς δηλονότι ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἀδελφότητα μοναχῶν, οἵτινες, συνδρομῇ τῶν χριστιανῶν λαϊκῶν τε καὶ ἱερωμένων, ἀνωκοδόμησαν τὴν κατηρειπωμένην μονήν· δι' ἃ ἐν αὐτῇ ὠφείλετο νὰ μνημονεύηται ἀδιαλείπτως καὶ ὁ Μάξιμος σὺν τῇ χρηματισάσῃ συμβίῳ αὐτοῦ Ζωῆ.² Πρωτουργός τῆς

1. E. Legrand, *Bibl. Hell. XV—XVI siècle*, t. II, 1, note 1.

2. Ἐν βομβυκίῳ φύλλῳ 379, τελευταίῳ τοῦ μεμβρανίου κώδικος, τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ὑπ' ἀρ. ccxxviii τῆς Κοϊσλινιανῆς Βιβλιοθήκης, ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς, μεταγενεστέρῃ χειρὶ γραφέντα: «Τὸ παρὸν βιβλίον ὁ Πραξαπόστολος σὺν τῇ ἐν αὐτῷ Σείᾳ Ἀποκαλύψει τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀγορὰ καὶ ἴδιον κτῆμα ὄν τοῦ μακαρίτου μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς καθολικῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κυροῦ Μανουὴλ ἱεροδιακόνου τοῦ Ξανθικοῦ, τοῦ διὰ τοῦ Σείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Μαξίμου μοναχοῦ, ἀφιέρωται καὶ προσηλώθη παρ' ἡμῶν τῶν ἐκείνου τέκνων εἰς τὴν Σείαν καὶ ἱερὰν καὶ σεβασμίαν μονὴν τῆς ἁγίας μου Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας τῆς περὶ τὴν ἐπαρχίαν τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἔγγιστα οὖσης τῆς Γαλατίτσας, ἤντινα ἀνήγειρον καὶ χάριν τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ καὶ Ἀββᾶ ἐπικεκλημένου οἱ ἀπὸ τοῦ ἐκείνου τάγματος καταγόμενοι μοναχοί, βοηθεῖα καὶ συνδρομῇ χριστιανῶν πολλῶν ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν ἐν ταύτῃ ἀδελφότητι γενομένων· μεθ' ὧν εἰς ἔστι τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν καὶ ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς κυρὸς Μάξιμος μοναχός, ὃς καὶ ὀφείλει μνημονεύεσθαι ἀδιαλείπτως ἐν τῇ Σείᾳ αὐτῇ μονῇ σὺν τῇ κατὰ κόσμον Ζωῆ τῇ χρηματισάσῃ συμβίῳ ἐκείνου· καὶ ὅστις τὴν τοιαύτην. . . » κτλ. [Ἐπον-

ἐκ βάθρων ἀνωκοδομήσεως τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐγένετο Θεωνᾶς, ὁ μετέπειτα μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, λαβὼν ἔγγραφον συγκατάθεσιν τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἰωάσαφ, χρονολογουμένην ἔτει 'ζθ' ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, ἰνδ. δ' (=1531)· εἰς τὴν ἀνωκοδόμησιν προέβη χάριν τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου, συμμαθητοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ τῷ Γέροντι ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων, καταστήσας αὐτὴν ἡσυχαστήριον ἑκατὸν πενήκοντα μεναχῶν.¹ Ἐὰν συναρμόσωμεν ταῦτα καὶ τὸ σημεῖωμα τῶν τέκνων τοῦ Μανουὴλ Ξανθικοῦ, τὸ παρατεθὲν ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἐπιτρέπεται νὰ θεωρήσωμεν καὶ αὐτὸν μαθητὴν τοῦ Γέροντος Ἰακώβου, συμμαθητὴν τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου, τοῦ καὶ Ἀββᾶ ἐπικεκλημένου· ἐνισχύεται δὲ καὶ ἡ ἐξενεχθεῖσα γνώμη περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τῆς Ξάνθης, γειτνιαζούσης ὡπωςδῆποτε τῇ τε ἐν Ἀγίῳ ὄρει μονῇ καὶ τῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ. Τὸ ὄφφικιον τοῦ Μεγάλου Χαρτοφύλακος ὁ ἔχων εἰς τῆς » τάξεως κυρίως τῶν ἱεροδιακόνων . . . ἔχει » τὰς ἱερολογίας τῶν μνηστειῶν, τὰς ὁποίας » ἱερολογῶν καὶ ἀναγράφοντας τὰς πέμπει » εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν ἱνοριῶν νὰ τὰς εὐλογή- » σῃ . . . καὶ τὰ τῶν γάμων νομίμως φρον- » τίξει γίνεσθαι»·² αὐτὸς ἐπομένως ἦτο ὁ ἀρμοδιώτερος εἰς συγγραφὴν πραγματείας περὶ συνοικεσιῶν καὶ περὶ βαθμῶν συγγενείας, διό καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἱερειῖας ὁ ἀπὸ Σοφίας (1520-1544) τῷ Μανουὴλ Ξανθινῷ, τότε μεγάλῳ χαρτοφύλακι ὄντι, ὠρίσει τὴν περὶ τοῦ θέματος τούτου συγγραφὴν, ἀνακριβῶς λεγομένην ὑπὸ τινῶν ἔργον αὐτοῦ τούτου τοῦ πατριάρχου.³ Τῆς πραγματείας

ταὶ τὰ συνήθη ἐπιτίμια κατὰ τῶν ὑποχαιρεσόντων τὸ βιβλίον]. *Montfauconius*, *Bibl. Coisl. Parisiis* 1715, cod. ccxxiv, σελ. 275-276.

1. Π. Παπαγεωργίου, Ἐκδρομὴ εἰς τὴν βασιλ. καὶ πατριαρχ. μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ σελ. 71—72 ἐν VII τόμῳ (1898) τοῦ *Byz. Zeitschr.* (σελ. 57—82). Π. Γ. Ζερλέντης, περὶ τινῶν μητροπολ. Θεσσαλ., ἐν τῷ XII τ. (1905) τοῦ *Byz. Zeitschr.*

2. *Χρύσανθος*, *Συνταγματικὸν κτλ.*, ἐκτέτυκτο 1778, σελ. 9—11.

3. *Fabricius*, *B. G. t. XI* (σὺχί τ. Ζ' ὡς ὁ *Γεδών* λέγει ἐν σημ. 792 τῶν Π. Π.) σ. 638: tractatus de cognatione, quatenus connubium impedire potest, ἐν τῇ Βιβλ. Βιέννης. *Zabaras*, *N. Ἐλ.* σ. 333, περὶ συγ-

τοῦ Ξανθίνου πλείστα σώζονται ἀντίγραφα εἰς τὰς βιβλιοθήκας Βενετίας, Βιέννης, Τουρίνου, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, ἐν τοῖς Ναμιανοῖς χειρογράφοις καὶ ἀλλαχοῦ· ὁ τίτλος αὐτῆς ἔχει διαφόρους τύπους, οἷον: Ἐκθεσις κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων γάμων¹ ἔκθεσις περὶ κεκωλυμένων γάμων κτλ.² περὶ συνοικεσίων³ ἔκθεσις τῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων⁴ καὶ οὕτω καθεξῆς. Πλήρη τίτλον εὐρήσομεν ἐν τῇ τύποις ἐκδόσει τῆς πραγματείας· ἐξέδωκε δ' αὐτὴν ὁ Ζαχαρίας Σκορδύλιος, περιλαβὼν ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ ἐτύπωσε τὸ πρῶτον ἐν Βενετίᾳ τῷ 1564 ὑπὸ τὸν ἀκόλουθον τίτλον: «Περὶ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν συνοπτικὴ συλλογὴ ἐκ διαφόρων συντεθείσα παρὰ Ζαχαρίου ἱερέως Σκορδυλίου Κρητός, ἐπονομαζομένου Μαραφάρᾳ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωάσαφ». Τούτοις δ' ἀμέσως ὁ συλλογεὺς προστίθησι: «σὺν τοῖς ἄλλοις κατεστρώθη· Μανουήλου ἱεροδιακόνου καὶ Μεγάλου Χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἔκθεσις ἀπλουστέρα τε καὶ συντομωτέρα, συντεθείσα παρ' ἡμῶν ἀρτίως καὶ ἐκδοθείσα ὀρισμῷ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἰερεμίου». Τὸ βιβλίον τοῦ Σκορδυλίου ἀνετυπώθη τῷ 1569, κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Γέρλαχ θεωρουμένην ἀμφίβολον, τῷ 1588, τῷ 1593, μετὰ τοῦ αὐτοῦ

γενείας τουτέστι πότε ὁ γάμος κωλύεται. Ὁ Ἰω. Βελούδης διέγνω τὸ λάθος μεταδὼς τῷ Μ. Γεδεών τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῆς: Ἐκδοσις (περὶ συγγενείας δηλονότι) ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα συντεθείσα παρ' ἡμῶν ἀρτίως καὶ ἐκδοθείσα ὀρισμῷ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰερεμίου [Ἐκκλ. Ἀληθ. (1884/5) σελ. 37]. Ὁ Ναμιανὸς κωδῆξ 229, τοῦ 17 αἰῶνος, ἐν σ. 2 ἔχει: «Περὶ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν· ἐκ τοῦ τρίτου βιβλίου τῶν Ἰνστιτούτων» εἶτα ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ: «Ἐκθεσις ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα περὶ κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων γάμων· συντεθείσα παρὰ Μανουήλ τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς ἀγίας καὶ σιδασμίας τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐκδοθείσα ὀρισμῷ τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰερεμίου». ἄρχ. ἡ συγγένεια διαίρεται εἰς πέντε. (Mingarelli, cod. Mss. Gr. apud Nanios κτλ. σελ. 423).

1. *A. Π. Κεραμῆς*, Ἱερ. Βιβλ., ἐν Ἱερουπόλει 1897, τ. Γ', σ. 65-66. — Τ. Δ', σ. 259.

2. *Fabricius*, B. G. XV, 668: expositis de matrimonii prohibitis etc.

3. *M. Γεδεών*, Πατρ. Πίν. σ. 506.

4. *A. Π. Κεραμῆς*, αὐτόθι, Δ' σ. 389.

τίτλου ἀπαραλλάκτως. Ὁ Ζαβίρας λέγει ὅτι ἐξεδόθη καὶ ἐν τῷ Εἰρμολογίῳ ἢ ἔκθεσις αὕτη τῷ 1553, ἔκδοσις ἄγνωστος τοῖς βιβλιογράφοις, ἢ 1753 κατὰ τὸν Σάθαν, ὡσαύτως ἄγνωστος ἔκδοσις, ἄτε πρώτης θεωρουμένης τῆς ἐν ἔτει 1603 καὶ δευτέρας τῆς τῷ 1643.¹ περιελήφθη δὲ καὶ εἰς τὰς μετέπειτα ἀνατυπώσεις τοῦ Εἰρμολογίου.²

Εἰ καὶ χαρακτηρίζεται ἡ ἔκθεσις ὑπὸ τοῦ Ξανθίνου ὡς ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα, ἀπαντᾷ ἐν τούτοις σύστασις αὐτῆς, ὅτι «κατὰ πλάτος τὰ Κανονικὰ καὶ μὴ συνοικεσία καταλέγει».³ Ὁ τοῦ Μανουήλ Ξανθίνου τίτλος τοῦ ἔργου, παρεντεθείς ἐν τῷ τίτλῳ τῆς συλλογῆς τοῦ Ζαχ. Σκορδυλίου ἀπεπλάνησε τοὺς ἀσχοληθέντας περὶ τῶν δύο τούτων συλλογιῶν· ἄλλοι μὲν ἐξέλαβον συλλογέα τῆς ἐκθέσεως τὸν μέγαν ρήτορα Μανουήλ τὸν Κορίνθιον.⁴ ἄλλοι δὲ τὸν αἰῶνάς τινος πρὸ αὐτοῦ ἀκμάσαντα Μανουήλ τὸν Ὀλόβολον,⁵ γράψαντα εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν τὴν ἔκθεσιν, παραφράσαντα δ' αὐτὴν τὸν Σκορδύλιον ἐπὶ τῷ ἀπλούστερον. Ὁ Βελούδος λέγει τὸν Ξανθίνον μέγαν ρήτορα,⁶ ὁ δὲ Χρ. Φιλητᾶς, ἀπορίξ κατεχόμενος περὶ αὐτοῦ, ἀνεμνήσθη τοῦ ἐν ἔτει 1638 ὑπογραφέντος πρὸς Μανουήλ μεγάλου χαρτοφύλακος, καὶ κατ' ἀκλουθίαν εἶκασεν ὅτι νεώτατος συνέγραψε τὴν περὶ τῆς ὀλοβόλου ἔκθεσιν.⁷ Οὗτος ἐπλανήθη καὶ διότι τὸν ἐν τῷ τίτλῳ τῆς Ἐκθέσεως μνημονευμένων οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἰερεμίαν ἐξέλαβε τὸν ἀπὸ Λαρίσσης, τὸν δις πατριαρχεύ-

1. *A. Π. Βρετός*, Νεοελ. Ἀθῆν. 1854, Α', σ. 12, ἀρ. 28, κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Cave. Ὁ Μ. Γεδεών ἀναφέρει ἔκδοσιν ἔτει 1863, παραπέμπων εἰς τὴν 311 σ. τοῦ Ἑλληνομνήμονος· ἀλλ' ἐκεῖ ὁ Χρ. Φιλητᾶς ἀναφέρει ἔκδοσιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἄλλου τινὸς ἔργου, εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μνεῖα τοῦ Ζ. Σκορδυλίου. Ὁ Σάθας, ἀντιγράψας τὰ παρὰ Ζαβίρα, διττῶς ἐλανθάσθη, ἔτος μὲν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Εἰρμολογίου ἔχει 1753, ἐπώνυμον δὲ τοῦ Μανουήλ Ξανθῆς ἀντὶ Ξανθίνου.

2. Κατὰ τὰ ἔτη 1780, 1800, 1811. *A. Π. Βρετός*, Ν. Φ. Α' σ. 102, ἀριθ. 291.

3. *Χριστόφορος μοναχός*, Κανονικὸν κτλ. ἐν Κ/πόλει αὐ', σ. 97, σημ. 1.

4. Σάθας, Ν. Φ. σ. 124. *Fabricius*, B. G. XI, σ. 668. *H. Μουστοξύδης*, Ἑλληνομν. σ. 313.

5. *Fabricius*, B. G. XI. σ. 666. *H.* καὶ κατ' αὐτὸν Σ. Α. ἐν σ. 17 τοῦ Σχεδιάσματος τοῦ Παράνικα. Ὑπεδείχθη τὸ λάθος ὑπὸ Μουστοξύδου ἐνθ' ἀν. καὶ Μ. Γεδεών, Ἐκκλ. Ἀληθ. Ε', σ. σ. 37.

6. Ἐν ἐπιστολῇ πρὸς Μ. Γεδεών, ἐνθ. ἀν.

7. Ἐν σελ. 312 τοῦ Ἑλληνομνήμονος.

σαντα μεταξύ τῶν ἐτῶν 1571—1595, ἀντί τοῦ ἀπὸ Σοφίας (1520—1546), κακίσας τὸν Σκορδύλιον ἢ ὡς ἀμελήσαντα κατὰ τὰς ἀνατυπώσεις τοῦ ἔργου νὰ μεταβάλῃ τὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ ὄνομα, ἢ ὡς ἀσμενίζοντα εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ πρώτου ἀξιώματος ἐναντίον τῆς ἀληθείας,¹ ὑποπεσὼν ἅμα καὶ εἰς ἐτέραν πλάνην, διότι ἐξέλαβε τὸν ὄρισμὸν τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου ὡς ἀπυθουθέντα οὐχὶ εἰς τὸν Ξανθινόν, ἀλλ' εἰς τὸν Σκορδύλιον. Πᾶσαι αὗται αἱ γνώμαι πίπτουσι, τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μανουὴλ Ξανθινός, ἱεροδιάκονος καὶ μέγας χαρτοφύλαξ συνέθετο τὴν πραγματείαν ταύτην ὀρισμῶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου τοῦ ἀπὸ Σοφίας, ἐγκρίσει αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν, οὐχὶ τύποις, ἀλλ' εἰς χρῆσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ὁ Ζ. Σκορδύλιος, ἐξάρχος καὶ ἐπίτροπος ὢν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως (1555—1565), ἐξέδωκεν αὐτήν, περιλαβὼν ἐν ἰδίᾳ συλλογῇ, τὸ πρῶτον ἔτει 1564· αἱ δὲ μετέπειτα ἐκδόσεις ἦσαν ἀπλοῦστατα ἀνατυπώσεις τοῦ ἔργου, καὶ ἐπομένως οὐδεμία μεταβολὴ ἐπετρέπετο. Κατὰ τὴν πρώτην ἐκδοσιν, ἔτει 1564, ὁ Μ. Ξανθινός ἐζη, ἀποβαλὼν τὸ ὀρθόκλιον τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος, μείνας δ' ἱερεύς, μέλλων νὰ ἐφησυχάσῃ ἢ καὶ ἐφησυχάσας εἰς τὴν ἐν Γαλατίσῃ ἱερὰν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἧς ἦτο εἰς τῶν ἀδελφῶν, ὡς εἶδομεν. Τεκμαιρόμεθα ταῦτα ἐκ τοῦ ἐπομένου εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματος τοῦ ἐκδότου τῆς ἐκθέσεως:

ΖΑΧΑΡΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Χαρτοφύλαξ πάρος ἀγχισιτίας πείσματα ἴδουσα
ἐρμείη τέχνη· νῦν δ' ἱερὸς ἀλιτρός.

Ἀντίγραφον τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ Σκορδυλίου, φιλοπονηθὲν ὑπὸ Στυλιανοῦ Ρίκη Κερκυραίου, καὶ σωζόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Τουρίνου φέρει χρονολογίαν «ἐν ἔτει ἀφ' ἧ', ὀκτωβρίου ιγ' β' ὁ Μουστοξύδης² λέγει ὅτι τὰς δεκάδας παρήλλαξεν ὁ ἀντιγραφεύς, ἀλλὰ πιθανώτερον, νομίζομεν, ἐτυπώθη ἢ ἀνεγνώσθη κακῶς ἢ ἐν τῷ χειρογράφῳ χρονολογία ἀφ' ἧ' ἢ μᾶλλον ἀφ' ἧ'. Εἰς τὸ προτελευταῖον φύλλον τῆς ἐκ

1. Αὐτόθι.

2. Μουστοξύδης, Ἑλληνομ. σ. 307. Σάβας, Ν. Φ. σ. 168/6. Pasini, Catal. κτλ. I, 25^α, ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει τοῦ σημειώματος ἔχει ἔτος τὸ αὐτό, δι' ἀριθμῶν δὲ 1536.

δόσεως τοῦ 1564 ἀναγινώσκονται τὰς ἐξῆς: «Τὰ παρόντα συνοικέσια ἐτυπώθη ἐνετίησιν ἐν οἰκίᾳ Ἰακώβου τοῦ Λεονγκίνου... συλλογῇ καὶ ἐπιμελείᾳ Ζαχαρίου ἱερέως Σκορδυλίου τοῦ Κρητός... ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' ἧδ' ἐν μηνὶ ἐκατομβαιῶνι» (=1564, Ἰουνίῳ). Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τῆς τοῦ 1588 ἐκδόσεως ταῦτα: «Τὰ παρόντα συνοικέσια ἐτυπώθη ἐν ἐνετίαις ἐν οἰκίᾳ Πέτρου τοῦ Τζανέτου καὶ ἐπιμελείᾳ Γεωργίου ἱερέως Βλαστοῦ κρητός, τοῦ ἐπονομαζομένου Πουνιαλέτου, ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου... ἀφ' ἧ' ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι ἦτο μακαρίτης τότε ὁ Σκορδύλιος. Ἀντίτυπον τῆς πραγματείας ταύτης εὐρισκόμενον, ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖῳ, ὁ Legrand θεωρεῖ τυπωθῆν ἔτει 1593.³ Ἡ ἐκδοσις αὕτη ὡς καὶ ἡ τοῦ 1564 φέρουσι προσωπογραφίαν, ὁμοίαν τῇ ὑπαρχούσῃ εἰς τὴν ἔτει 1563 τυπωθεῖσαν συλλογῇ ἐπιγραμμάτων κτλ. ἐπιμελείᾳ τοῦ Σκορδυλίου, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας φέρονται τὰ γράμματα ΠΖ. Ὁ Legrand ἀναδημοσιεύσας τὴν εἰκόνα, πιθανὴν σημασίαν τῶν γραμμάτων λέγει *Πρῶτον Ζαχαρίου*³ βέβαιον ἡμεῖς νομίζομεν Παπα Ζαχαρίας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Μανουὴλ Ξανθινοῦ καὶ τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ ἔχομεν ἡμεῖς γνωρίσει καὶ παραθέτοντες αὐτά, σημειοῦμεν ὅτι ὁ Ἰω. Βελουῶδος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Legrand ἀπεκρίθη ὅτι οὐδεμίαν ἐν τοῖς χειρογράφοις αὐτοῦ εὗρε σημειώσεις, δυσκολωτάτην δὲ πιστεύει καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τοιαύτης [Legrand, B. Hel. II, σ. 1, σημ. 1].

8. «Περὶ τῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πότους χρόνους ἐζήσε(ν) καθένας εἰς τὸν θρόνον» ἐπιγράφεται τὸ τῆς κεφάλαιον περιέχει δὲ τὰς ἐπομένας χρονολογικὰς σημειώσεις περὶ τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1311 - 1333 πατριαρχευσάντων, τὰς ὁποίας, καίπερ ἀσαφῶς ἐκτεθειμένας, εὐρίσκομεν ὁμοίως ἀξίας μνείας, ὡς συμπληρούσας τὰ κατὰ τὴν περίοδον ἀκριβῶς ταύτην ὑπάρχοντα κενὰ εἰς τοὺς πατριαρχικούς Καταλόγους τοῦ Ματθαίου Κιγάλλα καὶ τοῦ Φιλίππου Κυπρίου· αὐταὶ δ' εἰσὶ: «*Νήφων* χρόνους γ' καὶ μῆνας . . . καὶ ἐξελήθη κατὰ μῆνα ια' τοῦ » Ἀπριλίου τῆς η' Ἰνδικτιῶνος· κατὰ τὴν ιβ'

1. Legrand, B. H. τ. II, σ. 51.

2. Αὐτόθι, σελ. 88.

3. Αὐτόθι, τόμ. I, σελ. 315.

» τοῦ Μαΐου μηνὲς τῆς ιγ' ἰνδικτιῶνος ὁ Γλυ-
 » κὺς Ἰωάννη, λογοθέτης τῆνικαῦτα τοῦ
 » δρόμου· παρῆλθον κατὰ τῆς ια' Μαΐου
 » τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος. Κατὰ τὴν κβ' Μαρτίου
 » τῆς γ' ἰνδικτιῶνος *Γεράσιμος*· χρόνον α'.
 » Μετὰ χρόνους β', μῆνας ζ' καὶ ἡμέρας ια',
 » κατὰ τὴν τοῦ Νοεμβρίου τῆς ζ' ἰνδικτιῶ-
 » νος ἡμέρα(ν) γ', ὁ ἀγιορείτης Ἡσαΐας, χρό-
 » νους δέκα». Συνδυάζοντες τὰς σημειώσεις
 ταύτας πρὸς τὰς ἐκδοθείσας ὑπὸ τοῦ Λαβθίου
 ἐκ κώδικος τῆς Κλαρομοντανῆς βιβλιοθήκης,
 τὰς ἀναδημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ Ἀνσείμου
 Βανδουρίου (*Imp. Orient., not. 576*) ἔχο-
 μεν τὸν ἐπόμενον χρονολογικὸν πατριαρχικὸν
 πίνακα: *Νήφων*· ἔτη τρία καὶ μῆνας δέκα,
 ἀπὸ τῆς 11 Ἀπριλίου 1310 (η' ἰνδ.) ἕως
 Φεβρουαρίου 1314. Χηρεία (βραχυχρόνιος,
 κατὰ Γεδεῶν, Π. Π., σ. 414) ἀπὸ Φεβρουα-
 ρίου 1314 ἕως τῆς 11 Μαΐου 1315. Ἰωάν-
 νης ὁ Γλυκὺς· ἔτη τέσσαρα, ἀπὸ τῆς 12
 Μαΐου 1315 (ιγ' ἰνδ.) ἕως τῆς 11 Μαΐου
 1319 (β' ἰνδ. ἀντὶ ιδ'). Χηρεία (ἀμνημόνευ-
 τος παρὰ Γεδεῶν) ἀπὸ τῆς 12 Μαΐου 1319
 ἕως τῆς 21 Μαρτίου 1320. *Γεράσιμος*· ἔτος
 ἓν καὶ μὴν εἰς, ἀπὸ τῆς 22 Μαρτίου 1320
 ἕως τῆς 19 Ἀπριλίου 1321, ὅτε κατὰ Γρη-
 γορᾶν ἀπέθανε. Χηρεία (τριακοντάμηνος παρὰ
 Γεδεῶν, Π. Π., σ. 417), ἔτη δύο, μῆνες ἑπτὰ,
 ἡμέραι ἑνδεκά, ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1321 ἕως
 τῆς 30 (λ' ἀντὶ γ) Νοεμβρίου 1323 (ζ' ἰνδ.)
 Ἡσαΐας· ἔτη δέκα, ἀπὸ τῆς 1ης Δεκεμβρίου
 1323 μέχρι Δεκεμβρίου τοῦ 1333 ἔτους.

9. Ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Μαλαξοῦ μαν-
 θάνομεν ὅτι προέβη εἰς τὴν μετέφρασιν εἰς
 κοινὴν γλῶσσαν τῶν ἱερῶν κανόνων, διότι καὶ
 ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἐπεχείρησαν τοῦτο ἄγνω-
 στον ποῖοι ἦσαν οὗτοι· ὁ Μ. Γεδεῶν ἐν πρα-
 γματείᾳ «αἰ παρ' ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν
 κανόνων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους» (ἐν
 τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ, τ. II, 1887/8 σ.
 6 κ. ε.) θεωρεῖ τὸν Μαλαξὸν πρῶτον συλλο-
 γέα, παρατρέχων ἀνωνόμου τινὸς νομικὴν
 συλλογὴν, γραφείταν φθίνοντος τοῦ ΙΕ' ἢ
 ἀρχομένου τοῦ ΙΣ' αἰῶνος, σωζομένην δ' ἐν
 τῇ ἱερᾷ τῶν Ἰβήρων μονῇ, ἐν Ἀγίῳ Ὁρει.
 Ἡ μεγάλη πλῆθὺς τῶν σωζομένων ἀντιγρά-
 φων τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ Μαλαξοῦ, πολ-
 λαπλασιαζομένων οὐχὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου,
 ὡς τινες ἀναποδείκτως λέγουσιν, ἂν καὶ μαρ-
 τυροῦσιν ὅτι εἶχεν οὗτος καὶ τὴν ἀντιγραφὴν
 βιοποριστικὸν ἔργον, ἀλλ' ὑπὸ διαφόρων κατὰ
 διαφορὰς ἐποχὰς ἐν διαφόροις τόποις, ἀπο-

δείκνυσι τρανότερα καὶ τωρότερα, ὅτι ὁ ὀρ-
 θόδοξος τῆς Ἀνατολῆς κλῆρος ἠννόει νὰ κυ-
 βερᾷ τὸ ἐκκλησιαστικὸν σκάφος οὐχὶ αὐθαί-
 ρετως καὶ ἄνευ πυξίδος, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει
 τῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἐθέσπισαν οἱ ἅγιοι
 Ἀπόστολοι, αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ οἱ
 θεῖοι Πατέρες καὶ ἠρμήνευσαν μεταγενέστεροι
 σοφοὶ καὶ ἱεροὶ ἄνδρες. Ἡ πρωτότυπος γλῶσσα
 τοῦ κειμένου αὐτῶν, ἐπειδὴ, ἕνεκα τῶν διὰ
 μέσου τῶν αἰῶνων περιστάσεων καὶ ἀταστα-
 λιῶν, δυσνόητος καὶ ἀκατάληπτος εἶχεν ἀπο-
 βῆ, χρησιμώτατον ἔργον ἐπραξεν ὁ Μαλαξὸς
 συμπήξας αὐτὸ εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, τὴν
 λαλουμένην καὶ παρὰ πάντων ἐννοουμένην,
 καὶ διὰ τοῦτο ἀπλήστως ἀντεγράφη καὶ ἐκυ-
 κλοφόρησε, καίπερ ἐνέγον μύθους τινὰς καὶ
 προλήψεις, κρατούσας ἰσως κατὰ τοὺς χρό-
 νους τῆς συμπήξεως, μὴ ἐξοβελισθείσας δ' ἐ-
 φεξῆς ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀντιγραφῶν. Ἡ
 ἀκμὴ τοῦ ἔργου διατηρήθη μέχρι τελους σχε-
 δὸν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος· ἐν ἔτει 1787 ὁ ἐκ Δη-
 μητσᾶνης ἱερομόναχος Ἀγάπιος ἐξέδωκεν ἐν
 Βενετίᾳ «συλλογὴν Κανόνων», προβάς εἰς
 τοῦτο διὰ τὸ ἀπατάσθαι πολλοὺς ὑπὸ πολ-
 λῶν καὶ διαφόρων χειρογράφων τινῶν Κανο-
 νικῶν, μύθους ὀθνεῖσθαι μᾶλλον ἢ κανόνας
 θεῖους ἐχόντων», ὡς ἐν τῷ προλόγῳ γράφει,
 λέγων καὶ ταῦτα: «τὰ ἀνώνομα ἐκεῖνα Καν-
 ονικὰ βλάβην οὐ τὴν τυχοῦσαν τοῖς μετερ-
 χομένοις αὐτὰ καὶ ἀπάτην ἐμποιοῦσι»¹
 παρὰ ταῦτα, ἅτινα ἰσως εἶχον καὶ σκο-
 πὸν συστατικὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας συλλογῆς «ἵνα
 τὴν κτῆσιν αὐτῆς ἀπόνως καὶ εὐώνως κοινὴν
 καταστήσῃ τοῖς ὀρθοδόξοις», τὸ ἔργον τοῦ Μα-
 λαξοῦ εὐρεῖαν εὐρε κυκλοφορίαν, ποθητὸν γενό-
 μενον κτῆμα, διότι περιελάμβανε καὶ θέματα
 ἱστορικὰ καὶ χρονολογικὰ, καὶ κεφάλαια περὶ
 μνηστείας, γάμων, κληρονομίας, τύπους δια-
 ζυγίων, διαθηκῶν, ἐπιστολικῶν τίτλων με-
 ταξὺ τῶν διαφόρων βαθμῶν τοῦ κλήρου καὶ
 τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων καὶ λοιπὰ, ὡς ἐν
 τῷ πίνακι ἐξετέθησαν. Ἐὰν πιστῶς καὶ ἀκρι-
 βῶς ὁ Μαλαξὸς ἠρμήνευσεν εἰς τὴν κοινὴν
 φράσιν τὰ κείμενα δὲν ἐξετάζομεν, ὅχι μόνον
 διότι τοιαύτη ἔρευνα θρησκευτικῶν θεμάτων
 ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Συλ-

1. *Zach. von Lingenthal*, ἔθ. ἀν., σ. 41. *Μ. Γεδεῶν*, Ἐκκλ. Ἀληθ. τόμ. Η' 1887,8, σελ. 16. *Ε. Κα-
 στούρχης*, περὶ τῆς ἐν Δημητσᾶνῃ ἑλλην. σχολῆς, δευτὴ
 λέγει ὅτι ὁ ἐκδότης ἐδιένειμε δωρεὰν εἰς τὰς ἀπανταχοῦ
 ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια τὸ βιβλίον.

λόγου, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὴ ὑπερβαίνει τὰς ἡμετέρας γνώσεις. Τὴν χρησιμότητα τοῦ ἔργου ὠμολόγησαν οὐχ ἥττον καὶ νεώτεροι. Λέων ὁ Ἀλλάτιος ἐπεκαλίσθη αὐτό· ὁ δὲ Lingenthal γράφων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου πλειστάκις ἀναφέρεται εἰς τὸν Μαλαξὸν ὡς συμπήξαντα τὴν συλλογὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βάσει βυζαντινῶν μόνον πηγῶν.¹ Λέγων δὲ ὁ αὐτὸς νομομαθὴς, ὅτι ἀπὸ τὸν Μαλαξὸν δὲν περιέμενεν ὑψηλότερον ἔργον,² δὲν γνωρίζει ἡμῖν ἐκ ποίας ἀπόψεως ἐπήγαγε τὴν τριαύτην κρίσιν· ὁ Μαλαξὸς οὐδὲν ἄλλο προϋτίθετο εἰμὴ νὰ καταστήσῃ καταληπτοὺς τοὺς ἱεροὺς κανόνας εἰς τοὺς μὴ ἐννοοῦντας τὴν ἀρχικὴν τούτων γλῶσσαν· διέγνω τὴν χρησιμότητα τῆς παραφράσεως εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν δύο ὅλους αἰῶνας πρὸ τοῦ Ἀγαπίου καὶ τοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἀγορείτου, τοῦ ἐκδότου τοῦ «Πηδαλίου» (1800), καὶ μάλιστα ἐκείνων τῶν κανόνων, ὅσοι ἦσαν κυρίως κατάλληλοι καὶ σημαίνοντες, ἐν αἷς περιστάσεσι διετέλει ὁ ὀρθόδοξος λαός, πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ παραδόσεων καὶ λειτουργίαν τῶν διατάξεων τοῦ παρ' αὐτῷ κρατοῦντος οἰκογενειακοῦ δικαίου. Διὰ ταῦτα μετ' ἐπαίνου καὶ εὐγνωμοσύνης διατηρήσομεν τὴν μνήμην αὐτοῦ.

Α'

**Μνεῖται πηγῶν καὶ κεφάλαια,
ἐν οἷς αὐταὶ φέρονται.**

- Ἀθανασίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· α', 4η, ρδ', ρπ', ρις', σοξ'.
- Ἀθανασίου, πατριάρχου Κ'πόλεως· ρις'.
- Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, αὐτοκράτορος· κς', ρκ', ρμξ'.
- Ἀναστασίου, πατριάρχου Ἀντιοχείας· τκη', τκθ'.
- Ἀναστασίου (ἀββᾶ), Σιναΐτου· κη', σκδ', σλβ', σνη', σνθ', σξβ', σξς'.
- Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου, αὐτοκράτορος· ρις'.
- Ἀποστολικοὶ κανόνες [πλειστάκις].
- Ἀρμενοπούλου· [ὁμοίως].
- Ἀρσενίου, πατριάρχου Κ'πόλεως· ρλε'.
- Βαλσαμῶνος, πατριάρχου Ἀντιοχείας [πλειστάκις].
- Βασιλείου = Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου, αὐτοκρατόρων.
- Βασιλείου, τοῦ Μεγάλου· ιδ', νθ', ρλδ' ρμθ', ροδ', ρπβ', σ'.
- Βιβλιοθήκης, τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἁγ. Σοφίας· λγ'.
- Βλαστάρεως, Ματθαίου [πλειστάκις] — τοῦ νομοθέτου (;)· ριξ'.

1. Ἡ πραγματεία ἐν Θέμιδος, τόμ. Ζ', σελ. 324-382 ἐδημοσιεύθη.

2. Zach. von Lingenthal, ἐνθ' ἀν. σ. 5.

- Γερμανοῦ, πατριάρχου Κ'πόλεως· οβ', ρη', ρμς', σοδ', σοε', σπβ', σια'.
- Γεωργίου, πατριάρχου Κ'λεως τοῦ Ξιφιλίνου· σγγ'.
- Γρηγορίου, Θεολόγου· ε', ρμη'.
- Γρηγορίου, Νύσσης ἐπισκόπου· οβ', σκς'.
- Γρηγορίου, Ρώμης πάπα, τοῦ Διαλόγου· ριδ'.
- Διονυσίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· ρδ'.
- Διονυσίου, * Κων/πόλεως· ρογ'.
- Ἡλιοῦ, Κρήτης ἐπισκόπου· 4δ'.
- Ἡσαίου, μοναχοῦ καὶ ἐγκλείστου· ριε'.
- Θεοδώρου, Στουδίτου· σιγ'.
- Ἰουστινιανοῦ, αὐτοκράτορος· κε', ος', σλη', σλθ'.
- [Ἰσαακίου Ἀγγέλου, αὐτοκράτορος· παρὰ Σγοῦτα κεφάλ. β].
- Ἰωάννου, πατριάρχου Ἀντιοχείας· 4ε'.
- Ἰωάννου, Λαμασκηνοῦ· σκς'.
- Ἰωάννου, Ζωναρά· ιγ', ις', λγ', ξ', σκ', σμα'.
- Ἰωάννου, πατριάρχου Κ'πόλεως, τοῦ Νηστευτοῦ [πλειστάκις].
- Ἰωάννου, πατριάρχου Κ'πόλεως, τοῦ Χρυσοστόμου· λ', λα', λθ'.
- Ἰωάσαφ, πατριάρχου Κ'πόλεως· σση'.
- Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου, αὐτοκρατόρων [πλειστάκις].
- Λέοντος, αὐτοκράτορος, τοῦ Σοφοῦ· ρκς', ρλς', ρμξ', ροδ', ρπδ'.
- Λέοντος, πατριάρχου Κ'πόλεως· ρλε'. — τοῦ Στυπῆ· αὐτόθι.
- Λουκά, πατριάρχου Κ'πόλεως· ις', ρλα', σκα'.
- Μακαρίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· σλα'.
- Μαλαξοῦ, Νικολάου, πρωτοπαπᾶ Ναυπλίου· σοβ'.
- Μανουήλ, μεγάλου ρήτορος τῆς Μ. Ἐκκλησίας· β'.
- Μανουήλ, αὐτοκράτ., τοῦ Πορφυρογεννήτου· ρλα'.
- Μανουήλ, τοῦ Ξανθίνου, μεγάλου χαρτοφύλακος· ρμε'.
- Μαξίμου, τοῦ Ὁμολογητοῦ· τιδ'.
- Μάρκου, ἱερομονάχου· σμξ'.
- Μάρκου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· ξβ'.
- Μελετίου, μοναχοῦ· σκε'.
- Μιχαήλ, τοῦ Χούμνου, ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· ρλδ'.
- Μιχαήλ, πατριάρχου Κ'πόλεως· λη', ρλε'.
- Νικηφόρου, πατριάρχου Κ'πόλεως, τοῦ Ξανθοπούλου· μγ', ις', ρ', ρθ', ρνβ', ρπβ', σιθ', σμξ', σιδ'.
- Νικήτα, ἐπισκόπου Ἡρακλείας· νδ', ρκε', ρογ'.
- Νικολάου, πατριάρχου Κ'πόλεως· ρλγ', ρμθ'.
- Ξιφιλίνου = Γεωργίου.
- Ξανθοπούλου· σλγ'.
- Πατερικοῦ, βιβλίου· λθ', ρις', ρξ', σπ', σπδ'.
- Πατρικίου· ρξ'.
- Σάββα, τοῦ ἡγιασμένου· σμξ'.
- Συμεών, τοῦ θαυμαστοῦ ὄρους· σμε'.
- Συμεών, ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης [πλειστάκις].
- Συνόδων οἰκουμενικῶν [ὁμοίως].
- Τιμοθέου, πατριάρχου Κ'πόλεως· ργ', ρδ', σμς'.
- Φιλοθέου, * * * σμδ'.
- Φωτίου, * * * ι.

B'

(Διευτηρήθη ἡ τοῦ χειρογράφου ὀρθογραφία).

Πίναξ δὲν Θεῶ ἀγίῳ τοῦ παρόντος νομοκρίτου· μάλ्लωτα
καὶ μεγίστων :

	Χειρογρ. E. Φ. Σ.	Ἐκδοσις Σγούρα	Ἐκδοσις Lingenthal
Ἐπιτομή τῆς ἀγίας τριάδος εἶναι εἰς τρεῖς χαρακτήρας· πλὴν δὲ ἓνας Θεός· ἀλλ' οὐχὶ τρεῖς· οὐδὲ διαμερισμένη ἀπ' ἀλλήλων.— Θεολογία πολλῶν διδασκάλων	α'		
Περὶ ἡμῶν τῶν χριστιανῶν ὅταν προσκυνῶμεν πῶς ἔχωμεν χρέος νὰ κάμνωμεν τὸν σταυρὸν μας· καὶ τί δηλοῖ ὁ σταυρὸς ὅπου κάμνομεν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν. — Μανουήλ τοῦ μεγάλου ρήτορος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας	β'		
Περὶ κριτοῦ τί νὰ εἰκονίζῃ νὰ ἔχει.— Ματθαίου	γ'	α'	β'
Περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ τοῦ ποιεῖν δικαιοσύνην ὁ κριτῆς	δ'	β'	γ'
Περὶ νόμου καὶ τί ἐστὶ νόμος.— Ματθαίου	ε'	γ'	δ'
Περὶ συνηθείας ὅπου νὰ εἶναι εἰς Κάστρον.— Ματθαίου	ς'	δ'	ε',ς'
Περὶ τῆς κωνσταντινουπόλεως πῶς ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον· καὶ τὴν σήμερον διατὶ λέγεται Κωνσταντινούπολις	ζ'		η'
Πότε ἐδόθη τοῦ πατριάρχου νὰ χειροτονεῖ τοὺς μητροπολίτας	η'	ε'	θ'
Διὰ ποίαν αἰτίαν χειροτονεῖ ὁ Ἡρακλείας τὸν πατριάρχην, καὶ οὐχὶ ἄλλος	θ'	ς'	ια'
Περὶ ἐκείνου ὅπου θέλῃ νὰ γένη ἀρχιερεὺς, ἱερεὺς, ἢ διάκων καὶ κατηγορηθῇ.	ι'	ζ'	ιε'
Ἐάν λάβῃ τινὰς ἀρχιερωσύνην ἢ ἱερωσύνην, ἢ ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν χάρισμα, ἢ με φλουρία· ἢ παρακάλεσιν ἀρχόντων, ἢ δυναστεία	ια'	η'	ις'
Περὶ ἱερωμένων ἐάν πορνεύσουν, ἢ κλεψουν ἢ κάμουν ὄρκον ψέματα.	ιβ'	θ'	κ'
Περὶ ἱερέων καὶ διακόνων· ὅτι νὰ μηδὲν κάμνουν κανένα ἐκκλησιαστικὸν χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν	ιγ'		κε'
Ἐπιτομή τῶν ἱερωμένων ὅπου δὲν ἔχει γυναῖκα νὰ μηδὲν κατοικεῖ μετὰ ἄλλης· καὶ ἐάν λεγθῇ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ δὲν τὴν ἐδίωξῃ κα(τόπιν;)	ιδ'	ιδ'	λ'
Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν καὶ ποίους ἀνθρώπους δέχονται εἰς κατηγορίαν καὶ ποίους δὲν δέχονται	ιε'	ιε'	λα'
Ἐπιτομή οἱ κατηγοροῦντες τὸν ἀρχιερέα νὰ ἦναι ἀνεπίληπτοι	ις'	ις'	λβ'
Ἐπιτομή πόσοι ἀρχιερεῖς θέλουν νὰ εἶναι ὅταν κρίνουν ἀρχιερέα· καὶ πόσοι εἰς ἱερέα, καὶ πόσοι εἰς διάκονα	ις'	ις'	λγ'
Περὶ ἀρχιερέως ὅπου νὰ εἶναι εἰς κατηγορίαν καὶ νὰ κρίνεται· καὶ ἀπεστείλῃ ἢ σύνοδος· πρῶτον· δεύτερον· καὶ τρίτον μύνημα καὶ δὲν ὑπάγῃ νὰ ἀποκριθῇ	ιη'	ιη'	λδ'
Ἐπιτομή ἐάν εὑρίσκειται εἰς κατηγορίαν χωρὶς νὰ γένη κρίσις τῶν ἀρχιερέων δὲν τὸν ἐβγάνουν ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ	ιθ'	ιθ'	λε'
Περὶ τοῦ κατηγοροῦντος ἐπίσκοπον εἰς πολλὰ ἐναντία· καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ ἀποδείξῃ κανένα ἐξ αὐτά	κ'	κ'	λς'
Ἐπιτομή εἰς κρίσιν νὰ μηδὲν φέρῃ ἀίρετικὸν μάρτυρα· οὐδὲ ἄπιστον· οὐδὲ ἓνα πιστόν· εἰ μὴ δύο καὶ τρεῖς ἀξιοπίστους· καὶ εἰς κατηγορίαν πέντε	κα'	κα'	λς'
Περὶ κατηγορίων ὅτι νὰ μηδὲν φέρουν μάρτυρας οἰκειακούς	κβ'	κβ'	λη'
Περὶ τοῦ ἔχοντος ὑπόθεσιν· νὰ μηδὲν φέρῃ μάρτυρας συγγενεῖς του	κγ'	»	λθ'
Ἐπιτομή ἀξιοπίστοι κάμνη χρεία νὰ εἶναι οἱ μάρτυρες· καὶ ποῖοι ἐμποδίζονται νὰ μηδὲν μαρτυροῦν· καὶ ποῖοι δὲν ἐμποδίζονται	κδ'	κγ'	μ'
Περὶ ἱερέως ἐάν ψευδομαρτυρήσῃ· Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως	κε'	κδ'	μα'
Περὶ ἱερέως ὅπου νὰ ἐναντιθῇ τὴν ὑπογραφήν του	κς'	»	»
Περὶ ἀρχιερέων ἐάν ἐκάθησαν τινὰ ἀρχιερέα, καὶ ἐγένετο δεύτερα κρίσις· καὶ φανῇ ἀνάτιος ὁ ἀρχιερεὺς ὅπου ἐκαθηρέθη	κς'	κθ'	μς'
Περὶ τῶν ἀναξίως εἰς ἀρχιερωσύνην ἐλθόντων	κη'		νγ'
Περὶ ἀναθέματος	κθ'	λβ'	νε'
Περὶ τοῦ ἀφορισθέντος δικαίως· ἢ ἀδίκως παρὰ τοῦ ἀρχιερέως νὰ μηδὲν καταφρονησῇ τὸν ἀφορισμόν	λ'	λγ'	νς'
Περὶ ἱερωμένων, ἐάν ἀφωρέσουν τινὰ χωρὶς (αἰτίαν)	λα'	λδ'	νς'
Περὶ τῶν συνευχομένων μετὰ τοῦ ἀφωρισμένου	λβ'	λε'	ρκγ'
Περὶ ἀφωρισμένου πῶς γνωρίζεται μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πόθεν ἀφορίσθη	λγ'	λς'	ξ'
Περὶ ἀφωρισμένων τοὺς ὁποίους ἀφωρίζουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ μετὰ θάνατον εὑρίσκονται λελυμένα τὰ σώματα αὐτῶν	λδ'	λη'	ξγ'

Περὶ ἀποθαμένου ὁποῦ νὰ εὐρεθῆ ἀκέραιον τὸ κορμὴ καὶ τρίχα νὰ μηδὲν . . .	λε'	λθ'	ξδ'
Περὶ ἀρχιερέως ὅτι νὰ ἔχει ἐξουσίαν εἰς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα . .	λς'		κδ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν ἀργήσῃ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς λειτουργήσῃ χωρὶς νὰ λάβῃ	λζ'	μα'	ξς'
Περὶ ἱερέως ἐὰν στανικῶς κουρευθῆ ἢ μεγαλοσημήσῃ ἢ κάμῃ παραί(τησιν). . .	λη'	μη'	οη'
Περὶ ἀρχιερέων ἢ ἄλλου ἐκ τῶν ἱερέων ὁποῦ νὰ συνέρχεται εἰς ἁμαρτήματα καὶ ὁ λαὸς νὰ τὸν ἀποφεύγῃ ἐξ αὐτοῦ. Ματθαίου	λθ'	μθ'	οθ'
Περὶ ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου ἢ διακόνου ὁποῦ νὰ ἱεραργήσῃ, καὶ δὲν μετα- λάβῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων	μ'	νδ'	ι'
Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ λάβῃ ἱερωσύνη χωρὶς νὰ ἐπάρῃ γυναῖκα	μα'	νε'	ια'
Περὶ κοσμικοῦ ἱερέως ὅτι δὲν κάμῃ καλόγηρον	μβ'	νε'	ιβ'
Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ ἔχει ἔχθραν καὶ λειτουργήσῃ	μγ'	νς'	ιγ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν ξεράσῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ λειτουργήσῃ	μδ'		ιδ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν λειτουργήσῃ χωρὶς ἀντιμινσίου	με'	νη'	ρκδ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν δὲν ψάλλῃ τὰς ὥρας αὐτοῦ καὶ λειτουργήσῃ	μς'	ση'	ργ'
Περὶ ἱερέως καταδώτου.	μζ'	νθ'	ρβ'
Περὶ ἱερέως ὅτι δὲν κάμῃ μόνος εὐχέλαιον.	μη'	ση'	ρδ'
Περὶ τὸ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἦνεσά σε Κύριε καὶ ποῖμι εἶναι αἱ ἐπτὰ αἰνέσεις . .	μθ'	ση'	
Περὶ κοσμικοῦ ὁποῦ νὰ διακρίνεται νὰ μεταλάβῃ ὑπὸ ἱερέως κοσμικοῦ . . .	ν'	ςς'	ρι
Περὶ παρθένου ἱερέως ἐὰν ὑπανδρευθῆ ὁμοίως πρεσβυτέρας ἐὰν χηρέσῃ . . .	να'	ςς'	
Περὶ πρεσβυτέρου ἐὰν ὁμολογήσῃ θεληματικῶς τὸ ἁμάρτημα ὁποῦ ἔκαμε πρὶν νὰ χειροτονηθῆ	νβ'	ο'	ρις'
Περὶ διακόνου ἐὰν πορνεύσῃ.	νγ'	οα'	ριη'
Περὶ γυναικὸς ἐὰν κάμῃ παιδὶ καὶ καταβάλλῃ (Lipri διαβάλλει) ἱερέαν ὅτι μετ' αὐ- τοῦ ἔκαμε	νδ'	οβ'	ριθ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν μοιχεύεται ἢ γυναῖκα του ἢ καὶ λαϊκοῦ καὶ θέλει νὰ ἱερωθῆ . .	νε'	οε'	ρικ'
Περὶ πρεσβυτέρας ἐὰν δυναστικῶς μολυνθῆ	νς'		ρικς'
Περὶ ἀρχιερέως, ἐὰν δεχθῆ ξένους ἱερεῖς χωρὶς συστατικὸν καὶ ἀπολιτικὸν γράμμα	νζ'	ος'	ρικζ'
Περὶ αἰχμαλώτου ἱερέως ἐὰν δέχεται χωρὶς συστατικὸν καὶ ἀπολιτικὸν	νη'		ρικθ'
Περὶ τῶν λαμβανόντων τόκουσ, ἢ ἱερωμένοι, ἢ καλόγεροι, ἢ καὶ λαϊκοί	νθ'	οζ'	ρλ'
Περὶ κληρικῶν ἐὼν σένου ἐγγυηταὶ καθήρονται	ξ'	οη'	ρλα
Περὶ τῶν δαιμονιζομένων, ὅπως νὰ μηδὲν γίνονται κληρικοί	ξα'	π'	ρλγ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν λούγεται τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ	ξβ'	πδ'	ρλζ'
Περὶ ἱερέως ἐὰν ἀνοίξῃ ἢ μίτῃ αὐτοῦ ἢ τὰ δόντια ὅταν θέλει νὰ λειτουργήσῃ .	ξγ'	πε'	ρλη'
Ὅτι ἐὰν χειροτονεῖ ἐπίσκοπος ἢ ἄλλος τοῦ ἱερατικοῦ ὁποῦ νὰ ἔχει βλάβη εἰς τὸ	ξδ'	πβ'	ρλε'
Περὶ ἀρχιερέως ἢ τινος ἄλλου τῶν ἱερωμένων ὁποῦ ναφαντασθῆ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ	ξε'	πς'	
Περὶ ἱερέων ὅτι νὰ ἀπέχουν ἐκ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ὅταν θέλουν νὰ λειτουργήσουν	ςς'	πζ'	ρλθ'
Περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἱεροσυλλάξ.	ςζ'	πθ'	ρμβ'
Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ εἰπῇ ἀπὸ τὸν θυμὸν του ὅτι νὰ γένη ἀσεβής ἢ ἄλλος κοσμι- κός, καὶ ἂν δύναται αὐτὸς ὁ ἱερεὺς νὰ ἱεραργεῖ	ση'	ιβ'	ρμς'
Περὶ ἱερέως ἐὰν βλασφημήσῃ	σηθ'		ρμςζ'
Περὶ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ἐὰν μεγαλοσημήσῃ	ο'	μη'	ος'
Περὶ ἱερωμένου ὅτι νὰ μηδὲν ἐξαγορεύῃ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως ἐξόχος ἀνεῖναι ἀνάγκης ἐξαγορεύῃ	οα'		
Ἐὰν ἀφιερῶσιν τινὰς εἰς ἐκκλησίαν, ἢ εἰς μοναστήριον πράγματα καὶ θέλει νὰ τὰ ἐπάρῃ ὀπίσω	οβ'	ιζ'	
Ὅτι τὰ τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν δικαιώματα ἀπαρσάλευτα εἶναι	ογ'		
Περὶ στολῆς μοναχικῆς καὶ τοῦ κημιλανχίου, τί σημαίνουν	οδ'	ιθ'	πς'
Περὶ ἀσθενοῦσ ὁποῦ νὰ γίνῃ καλόγηρος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ.	οε'	ρα'	
Περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ καλόγηρου πῶς νὰ ἡμωροθοῦν ἢ ἐὰν δὲν ἔχει πίδαξ ἢ ἔχει	ος'	ργ'	ρν'
Περὶ πατρὸς ὅτι νὰ μηδὲν ὑστερήσῃ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὸ μερικὸν του διατὶ ἐγίνῃ καλόγηρος.	οζ'		ρνα'
Περὶ τοῦ μὴ θάπτειν τὰ κορμὴ τῶν ἀποθαμένων ἀν(θρώπων) μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν	οη'	ρη'	ρνε'
Ὅτι νὰ μὴ βάλουν ζῶον μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μείνῃ εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης . .	οθ'	ρι'	ρνεθ'
Ὅτι τρώγουν καὶ πίνουν καὶ μένου μέσα εἰς τὰς ἐκκλησίας κατὰ ἀνάγκης . . .	π'	ρια'	ρεζ'

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ βαπτίζειν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον	πα'	>	ρξα'
Περὶ νηπίων ἐὰν ἔναι ἀμφιβολία εἰς αὐτὰ ὅτι ἐβαπτίσθησαν: ἢ ὄχι	πβ'	ριθ'	ροδ'
Ὅτι τὸ παιδίον ὅταν τὸ βαπτίζεις εἰς τὴν κολυμβήθραν νὰ εὐλέπη κατ' ἀνατολάς	πγ'	ριγ'	ρξδ'
Περὶ τῆς θείας κολυμβήθρας καὶ ὅλα τοῦ παιδίου τί δηλοῦσι εἰς τὸ βάπτισμα ὁποῦ βαπτίζεται	πδ'		
Τί δηλοῖ ὁποῦ ἐκδύνουν τὸ παιδίον	πε'	ριδ'	ρξε'
Τί δηλοῖ τὸ στρέψιμον τὸ ποῦ γυρίζουν τὸ παιδίον δυσικὰ	πς'	ριε'	ρξς'
Περὶ τοῦ χρίσματος καὶ ἀλείμματος	πζ'	>	ρξζ'
Διατί βαπτίζομεθα εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος	πη'	ρις'	ρξη'
Περὶ τὰ σταυρώματα τί δηλοῦσι	πθ'	ριζ'	ρξθ'
Περὶ τῆς κουρᾶς τοῦ παιδίου	ι'	>	ρο'
Περὶ τὰ νέα φορέματα ὁποῦ φορένη τὸ παιδί μετὰ τὸ βάπτισμα	ια'	>	ροα'
Περὶ τῶν βαπτιζομένων, ὅτι νὰ χρεῖον αὐτοὺς τὸ ἅγιον καὶ μέγα μῦρον	ιβ'	ριη'	ροβ'
Περὶ τῆς κολυμβήθρας τί εἰκονίζει	ιγ'	>	ρογ'
Περὶ παιδίον ἐὰν εὐρίσκεται εἰς νὰ ἀποθάνη καὶ ὁ ἱερεὺς βαπτίσῃ αὐτὸ καὶ δὲν ἔφθασε νὰ εἰπῇ τοὺς ἀφορκισμοὺς οὐδὲ τὰς εὐχὰς	ιδ'	ρκ'	ροε'
Ὅτι εἰς πόσας ἡμέρας ναβαπτίζουσιν τὸ νήπιον	ιε'		
Περὶ ἱερέων τῶν βαπτιζόντων παιδί τῶν ἀγαρηνῶν, ἢ δεχθοῦν αὐτοὺς διαναδόχους ἢ λάβουν θυσία αἰρετικοῦ	ις'	ρκα'	ρος'
Ὅτι ἐξ ἀνάγκης βαπτίζει καὶ κοσμικός	ιζ'	ρκβ'	ροζ'
Περὶ τῶν τελευτώντων νηπίων τῶν χριστιανῶν τῶν ἀβαπτίστων ποῦ ἀπέρχονται	ιη'	>	ροη'
Περὶ ἱερέως ὅτι νὰ μηδὲν βαπτίζει μέσα εἰς ὀσπήτιον	ιθ'	ρκς'	ροβ'
Περὶ παιδίον βρέφους ἀν ἀποθάνη ἀβάπτιστον ἀπὸ ἀμελείας τοῦ ἱερέως ἢ τῶν γονέων	ρ'	>	ρογ'
Περὶ ἀσθενούς ἀν ἀποθάνη χωρὶς νὰ μεταδοθῇ, ἢ ἐξαμελείας αὐτοῦ, ἢ ἄλλοι	ρα'		
Περὶ τοῦ ἔχοντος ἔχθραν μετὰ τινος, νὰ μὴ δεχθῆς τὴν πρόσφορα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὔτε νὰ τὸν ἐμεταλάβῃς	ρβ'	ρλς'	ρπδ'
Περὶ τοῦ θέλοντος ὅτι νὰ μεταλάβῃ, ὅτι νὰ μηδὲν συντρέθῃ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ποίας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος νὰ φυλάσσει	ργ'	ρλζ'	
Εὰν ὄνειρασθῇ τινὰς λαϊκὸς τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ μεταλάβῃ	ρδ'	>	
Περὶ κοσμικοῦ ὁποῦ νὰ ξεράσῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ μεταλάβῃ	ρε'	>	
Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ λειτουργῇ, καὶ χυθοῦν τὰ ἅγια	ρς'	ρλγ'	ρια'
Περὶ τῶν ἀφανισθέντων τιμίων δώρων, μὴ δυναμένων φραγοθῆναι	ρζ'	ρλδ'	ριβ'
Περὶ ἱερέως ὅτι νὰ ἔχη χονευτήριον εἰς τὸ βῆμα	ρη'	>	ριγ'
Περὶ λαϊκῶν ἵνα μὴ εἰσέρχονται εἰς τὸ βῆμα	ρθ'	>	
Περὶ ἱερέως ἐὰν λειτουργῇ καὶ πῆσῃ ὁ ἀστήρ	ρι'	ρλγ'	ριε'
Περὶ τὸ τί εἶναι αἱ μερίδαι καὶ ἐὰν ἔναι εὐλογον νὰ προσφέρονται διὰ γυναῖκες ὁποῦ νὰ ἔχουν ἄνδρας, ἢ αἰρετικούς ἢ ἀσεβῆς	ρια'	ρλ'	ριζ'
Περὶ τοῦ ἀντιδώρου διατί νὰ λαμβάνωσιν αὐτὸ οἱ χριστιανοί, καὶ περὶ τῆς ἡμέρας ὁποῦ εὐρίσκεται σαρκικῶς μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν: ἐὰν ἐπέρνουν ἀντίδωρον ἢ ἀσπάζονται τὰς ἁγίας εἰκόνας	ριβ'	ρλε'	τιδ'
Περὶ λαϊκῶν ὁποῦ δὲν καρτεροῦν ἕως τέλους νὰ τελειωθῇ ἡ ἀκολουθία	ριγ'	>	
Περὶ τῶν θείων λειτουργιῶν ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀποθαμένους εἶναι ὠφέλεια καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν: ἀμὴ καὶ εἰς τοὺς ζωντανούς	ριδ'	ρκη'	ρπε'
Περὶ τὰ σαραντάρια ὁποῦ δίδουν διὰ τοὺς ζωντανούς καὶ ἀποθασμένους ὅτι λυτρώνουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν κόλασιν	ριε'	ρκθ'	ρπς'
Ἀκούσατε καὶ διὰ τὰ σαραντάρια ὁποῦ γίνονται διὰ τοὺς ἀποθαμένους	ρις'		
Περὶ τοῦ πατριάρχου ὅτε ἔναι εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ: εἰς τί ἔναι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ φροντίδα	ριζ'	ε'	ζ'
Ὅτι οἱ ἱερεῖς εἶναι εἰς τύπον τῶν ἐβδομήκοντα ἀποστόλων, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τῶν ἰβ'	ριη'	ξγ'	ρξ'
Περὶ γυναικῶν μεμνηστευμένων ἐν ᾧ καὶ περὶ μνηστείας: καὶ ὅτι ἡ μνηστεία ἔναι μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων	ριθ'	ρλη'	ρις'
Περὶ μνηστείας ὅτι νὰ ἔναι τὸ ἀρσενικὸν χρονῶν ἰδ' καὶ τὸ θηλυκὸν ἰβ'	ρκ'	ρλθ'	ριζ'
Ὅτι μία γυναῖκα ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας, μετὰ τινος Ἰωάννου καὶ ἐζήτησεν διὰ τὸ εἶναι ἀνηβῆ, νὰ χωρισθῇ ἐξ αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐπάρῃ τὸν δεύτερον ἐξάδελφον	ρκα'	ρμα'	ριη'
Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῇ καὶ ἀποθάνῃ ἢ μνησθῇ αὐτοῦ: καὶ ἐὰν ἦτον ἡ μνηστεία ἀνυπόστατος, ἤγουν ἔξω τοῦ νόμου	ρκβ'	ρμβ'	ριθ'

Περί μνηστείας ὅπου νὰ δωθοῦν καὶ μετανοήσῃ τὸ ἕνα μέρος· καὶ ἐὰν τελευτήσῃ τινὰς ἐκ τούτων μνηστευσσαμένων· ἢ γένη καλόγηρος	ρκγ'	ριγ'	σ'
Περί φιλήματος μνηστήρων	ρκδ'	·	σα'
Ὅτι ἐὰν γίνεται εὐχὴν μνηστείας πρὶν νὰ ἔλθῃ τὸ ἀνδρόγυνον εἰς τὴν νόμιμον ἡλικίαν	ρκε'	ριδ'	
Ἐὰν ἐπέρνη αὐτὸς τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἀραβωνιαστικὴν ἀναποθάνῃ	ρκς'	ριμ'	
Ἀπὸ πόσας αἰτίας χωρίζουν τοὺς μεμνηστευμένους, ἤγουν τοὺς ἀραβωνιασμένους	ρκζ'	ρινε'	σβ'
Διαιρέσεις συγγενείας	ρκη'	ριζ'	σδ'
Περί τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας	ρκθ'	·	·
Περί τοῦ ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ ὅπως νὰ μὴδὲν γίνεται	ρλα'	ριη'	σε'
Περί τοῦ ἐξ ὀγδοῦ βαθμοῦ· καὶ εἰς πόσους βαθμοὺς γίνονται τὰ συνοικέσια· καὶ εἰς πόσους δὲν γίνονται	ρלב'	·	ςζ'
Περί τῶν ἐξ ἀγγιστείας· ἀγγιστεία λέγεται συγγένεια ἀπὸ συμπεθεριόν	ρλγ'	ριθ'	ςζ'
Περί τὸ ὄνομα τοῦ θείου, ὅτι εἰς τρία λέγεται καὶ χωρίζει· καὶ ποῖοι γάμοι γίνονται· καὶ ποῖοι δὲν γίνονται	ρλδ'	ριν'	ση'
Περί τριγενείας	ρλε'	·	σθ'
Περί υἰοθεσίας, ἤγουν, παιδί ξένου ὅπου πέρνη τινὰς καὶ κάμνη τὸ παιδί του μετὰ ἱερῶν εὐχῶν· καὶ εἰς πόσους βαθμοὺς ἐμποδίζεται καὶ εἰς πόσους δὲν ἐμποδίζεται εἰς ὑπανδρίαν	ρλς'	ρινα'	σι'
Περί τοῦ ἀγίου βαπτίσματος	ρλζ'	·	σια'
Περί δύο παιδίων ὅπου νὰ δεχθῇ τινὰς ἀπὸ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐὰν ἔρχον εἰς γάμον	ρλη'	ρινβ'	
Ὅτι ἢ συγγένεια τοῦ ἀγίου βαπτίσματος	ρλθ'	·	
Περί ἐλευθερωμένου σκλάβου ὅτι δὲν ἐπέρνη τὴν κυρά του	ριμ'	ρινγ'	
Περί ἐπιτρόπου ὅπου δὲν ἐπέρνη τὴν ὀρφανήν	ριμα'	·	
Περί ὑποχειρίων· ὅτι δὲν ἐπέρνουν τὰς γυναῖκας τῶν ἀφεντῶν αὐτῶν	ριμβ'	·	
Περί σκηναίων, ὅτι δὲν ἐπέρνουν συγκλητικῶν θυγατέρα	ριγγ'	·	
Περί τοῦ πορνεύσαντος μετὰ τινος γυναικός, ὅτι τὴν μητρειάτης δὲν παίρνει	ριδδ'	ρινδ'	
Ἰδοῦ καὶ τὰ τῶν γάμων σχέδια κτλ.	ριμε'	ρινε'	
Περί πρώτου γάμου· καὶ τί ἐστὶ γάμος καὶ περὶ ἐνόμων γάμων	ριμς'	ρινς'	φογ'
Περί ψιλῶν συμφωνιῶν τῶν γενομένων εἰς γάμον, μὴ γενομένης ἱερολογίας	ριμζ'	ρινη'	φογ'
Περί πῶς καλεῖται ὁ πρῶτος γάμος, ὁ δεῦτερος καὶ ὁ τρίτος	ριμη'	ρινθ'	φοδ'
Εἶδησις διαλαμβάνουσα τὸν τόμον τῆς ἐνώσεως περὶ τριγάμων ἐγένετο ἐν τῷ ἑξακισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ὀγδοῷ ἔτει	ριμθ'	·	φοε'
Περί διαφορᾶς παιδείων, ποῖα λέγονται γνήσια, ποῖα φυσικά, ποῖα νόθα, καὶ ποῖα σκότια. Ματθαίου	ριν'	ρις'	φος'
Περί παρανόμου γάμου καὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ	ρινα'	ριςα'	φοη'
Περί τοῦ ἔχοντος παλακίδα. Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου	ρινβ'	·	φοθ'
Περί ἀδελφοποιίας, ὅπως νὰ μὴδὲν γίνεται	ρινγ'	ριςβ'	
Περί τοῦ χωρισθέντος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐξ αἰτίας ἄλλης γυναικός	ρινδ'	ριςς'	σιδ'
Κατάκρισις ἐντεθήσα εἰς τοὺς χωρίζοντας τὰ ἀνδρόγυνα χωρὶς αἰτίας εὐλόγους	ρινε'	ριςγ'	
Ὅτι ὁ ἀνὴρ πέμπει ρεπούδιον τῇ γυναικί, καὶ τὴν προίκαν τῆς κερδαίνει διὰ τὰς κάτωθεν αἰτίας	ρινε'	ριςγ'	
Περί λύσεως γάμου καὶ αἱ αἰτίαι τῆς γυναικός	·	ριςδ'	σκ'
Αἱ αἰτίαι τοῦ ἀνδρός ὅπουτον ἐχωρίζεται ἢ γυναῖκα του· καὶ ἐπέρνη τὴν προίκαν αὐτῆς, καὶ τὰ δωρήματα ὅπου τῆς ἔδωκε εἰς τοὺς γάμους	ρινη'	ριςε'	σκα'
Λύσις γάμου ἀζημίου ὅταν ὁ ἀνδρας δὲν εὐρεθῇ σαρκικῶς μετὰ τῆς γυναικός αὐτοῦ	ρινθ'	ριςς'	σκβ'
Λύσις γάμου ὅταν ὁ ἀνδρας δὲν εὐρη τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρθένον	ρις'	ριςζ'	σκγ'
Λύσις γάμου ὅταν θέλει νὰ γένη τινὰς καλόγηρος	ριςα'	ριςη'	
Περί γυναικός ἐὰν δήρησῃ τὸν ἀνδρα αὐτῆς	ριςβ'	ριςθ'	σκδ'
Περί ἀνδρός ἐὰν ληστεύῃ ἢ κλέψῃ ἀπὸ ἐκκλησίαν χωρίζεται αὐτὸν ἢ γυναῖκα του	ριςγ'	ριςο'	σκε'
Περί αἰχμαλώτου, ἢ ἀνδρός, ἢ γυναικός ὅτι χωρίζεται	ριςδ'	ριςα'	σκς'
Περί λωβοῦ, ἢ ἀνδρός, ἢ γυναικός ὅτι χωρίζεται	ριςε'	ριςοδ'	
Περί συγγενείας τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ὅτι χωρίζεται	ριςς'	ριςοε'	
Περί συγγενείας τῆς υἰοθεσίας ὅτι χωρίζεται	ριςζ'	ριςος'	ολγ'
Περί τετραγαμίας ὅτι νὰ χωρίζεται	ριςη'	ριςοη'	
Περί ἀνήβου γάμου ὅτι νὰ χωρίζεται	ριςθ'	ριςοθ'	
Περί ἀνδρόγυνου ὅπου νὰ εἶναι τὸ ἕνα πρόσωπον αἰρετικόν, νὰ χωρίζεται	ριςο'	ριςοπα'	
Περί ἀνδρός ὅπου νὰ ἔχη γυναῖκα δαιμονισμένη, καὶ θέλει νὰ τὴν ἐχωρίσῃ	ριςοα'	ριςοβ'	ολα'

Περὶ τοῦ πάθους τῶν σεληνιαζομένων ὅτι ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἔρχεται καὶ ἐξ αὐτοῦ πάσχουν· καὶ πῶς κρίνεται σήμερον εἰς Μεγάλη Ἐκκλησία)	ροβ'	ργγ'	σλβ'
Ἐὰν μισέσῃ τινὰς ἄν(θρωπος) καὶ ὑπάγει εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἐκεῖ νὰ λάβῃ παλακίδα	ρογ'	ροδ'	σκθ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου νὰ μισέσῃ ὁ ἄνδρας τῆς, ἢ γένη σκλάβος, ἢ ὑπάγει εἰς ἐστρατεία καὶ γένη ἀφανεῖς, καὶ αὐτὴ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ	ροδ'	ρπε'	σκς'
Περὶ τοῦ συνευρεθέντος μετὰ τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ	ροε'	ρπζ'	
Περὶ μοιχείας, ἀποστόλων	ρος'	ρπη'	
Περὶ ἄνδρὸς ἐὰν σκοτώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ	ροζ'	ροθ'	φιγ'
Περὶ ἄνδρὸς, ἢ γυναικὸς ἐὰν φονεύσῃ τὸ κορμίου θεληματικῶς	ροη'	ρς'	
Περὶ πόσα θανάσιμα ἁμαρτήματα εἶναι	ροθ'	ρι'	
Περὶ γυναικὸς παρθένου ἐὰν βιάσῃ καὶ φθείρῃ αὐτὴν τινὰς ἄν(θρωπος)	ρο'	ρια'	
Περὶ παιδοφθορίας θηλυκοῦ	ροα'	ριβ'	
Περὶ καλογραίας ἐὰν δυναστευθῇ, ἢ κοπέλα παρὰ τοῦ αὐθεντότης	ροβ'	ριγ'	υξδ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου ναχηρεῦσαι καὶ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ	ρογ'	ολε'	ριδ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου ναχηρεύσῃ καὶ ὑπανδρευθῇ ὅτι δὲν ἐπέρνη ἐκ τῶν πραγμά- των τοῦ ἄνδρὸς αὐτῆς, εἰμὴ ἐκ τῶν παιδίων ἀναποθάνουν	ροδ'	ριε'	ολς'
Περὶ γυναικὸς ὅπου ναχηρεύσῃ καὶ δὲν ὑπανδρευθῇ, τί πέρνη ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἄνδρὸς τῆς ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας ἂν δὲν ὑπανδρευθῇ	ροε'	ρις'	ολς'
Περὶ προικὸς τετιμημένης καὶ ἀδιατιμητοῦ	ρος'	ριη'	ολη'
Ὅτι ἡ γυναῖκα προτιμᾶται παντὸς δανηστοῦ	ροζ'	ριθ'	ολθ'
Περὶ ἄνδρὸς ὅπου νὰ κάμῃ ἔξοδον εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς γυναικὸς καὶ εἰς τὸν θάνατον	ροη'	σ'	σι'
Περὶ προτιμήσεως προικὸς πρώτης καὶ δευτέρας	ροθ'	σα'	σιμα'
Περὶ ἐξωπροίκων: Κωνσταντίνου Λέοντος καὶ Βασιλείου	ρι'		
Περὶ συμφώνου ἄνδρὸς καὶ γυναικὸς	ρια'	σβ'	σιμβ'
Περὶ δωρεῶν μεταξὺ ἄνδρὸς καὶ γυναικὸς	ριβ'		
Περὶ προγαμιαίων δωρεῶν	ριγ'	σγ'	σιγγ'
Περὶ δωρεῶν καὶ χαλασμὸς δωρεᾶς	ριδ'	σδ'	σιδ'
Περὶ γυναικὸς ἐὰν σέβῃ ἐγγυήτρια	ριε'		
Περὶ ἄνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐὰν χηρεύσουν, καὶ ἀφήσουν παιδί καὶ μετὰ ταῦτα ἀποθάνῃ καὶ τὸ παιδί, ἢ καὶ ἐὰν δὲν κάμουν, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας· ἢ ἡ γυ- ναῖκα χωρὶς παιδί, πῶς νὰ ἡμρασθοῦν ταροῦχα αὐτῶν	ρις'	σε'	σιμε'
Περὶ προτιμήσεως κληρονομίας	ρις'	σε'	σις'
Περὶ πάππου ἀνάποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ υἱὸν καὶ ἐγγόνους πῶς κληρονομοῦν	ριη'		
Περὶ ἐκείνου ὅπου νὰ ἀποθάνῃ χωρὶς διαθήκη· ἢ ἄνδρας, ἢ γυναῖκα, καὶ δὲν ἔχει παιδιά μόνον γονεῖς, καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς· ποῖοι κληρονομοῦν	ριθ'	σς'	σις'
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος ὅπου νὰ ἔχει ἀδελφὸν ἀπὸ δύο μ(ητέ)ρες καὶ ἀνεψιούς τοῦ ἀδελθοῦ του παιδία, ὅπου νὰ εἶναι μετὰ τὸν π(ατέ)ρα τους ἀπὸ ἓναν πατέρα, καὶ μίαν μητέρα, ποῖοι κληρονομοῦν αὐτόν	σ'	ση'	σιμη'
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος, ἐὰν δὲν ἔχει ἀδελφούς, ἢ ἀνεψιούς ποῖοι κληρονομοῦν	σα'	σθ'	
Περὶ κληρονομίας θετῶν υἱῶν καὶ φυσικῶν	σβ'		
Περὶ συνεισφορᾶς ἡγρουν ἔδωκεν ὁ π(ατ)ῆρ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ προῖκα καὶ ἔκαμεν νὰ μὴδὲν ἐπάρῃ πλέον ἀποταπράγματατοῦ	σγ'	σι'	σιμθ'
Ἐπι περὶ συνεισφορᾶς υἱῶν, ἢ θυγατρῶν ὅπου ἔλαβον ἐκ τῶν π(ατέ)ρα αὐτῶν, τὸ μερικὸν αὐτῶν, καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ πάλιν θέλουν νὰ ἐπάρουν	σδ'	σιβ'	σινα'
Περὶ ἐκείνου ὅπου θέλει νὰ λάβῃ κληρονομία, ἕως πόσους χρόνους νὰ ἀκούεται	σε'	σιγ'	σιγβ'
Περὶ ἕως πόσους χρόνους ζητεῖτε τὸ χρέος	σε'		
Αἱ αἰτίαι ὅπου κάμουν οἱ γονεῖς τὰ παιδία αὐτῶν ἀπόκληρα ἀπὸ τὰ	σε'	σις'	σιγγ'
Περὶ υἱοῦ ἐὰν ὑπανδρευθῇ χωρὶς ἰὴν βολὴν τοῦ π(ατ)ρ(ό)ς του	ση'		
Περὶ διαθήκης καὶ εἰς πόσους χρόνους ἔχει ἀδειαν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν νὰ κάμουν διαθήκην, καὶ		σις'	σινδ'
Περὶ ἀδελφῶν ἐὰν ἔχουν ταροῦχα αὐτῶν ἀμοίραστα	σθ'		σινε'
Περὶ διαθήκης ὑπεξουσίῶν Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Βασιλέων	σι'	σιη'	σινς'
Περὶ λεγάτου, τοῦ Ἀρμενοπούλου	σια'		σινή'
Περὶ ἐπιτρόπου, τοῦ Ἀρμενοπούλου	σιβ'	σιθ'	σινθ'
Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἀνήβων καὶ τῶν ἀφηλίκων	σιγ'		

Περί παρακαταθήκης	σιδ'	σκ'	σε'
Περί συμφώνων του αὐτοῦ ἄρμενοπούλου	σιε'	σκα'	σεξβ'
Περί ὄρκου Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Βασιλέων	σιζ'	σκγ'	σεξγ'
Περί πῶς νὰ δώσης τοῦ ἔβραιοῦ ὄρκον νὰ κάμη	σιζ'		
Περί ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάση ἄλογον καὶ τὸ φορτώση βαρέα	σιη'	σκς'	σεξς'
Περί ἀκαθάρτου ὁποῦ νὰ πέση εἰς πηγάδι, ἢ εἰς ἄλλον ἀγγεῖον	σιθ'		
Περί τῆς νηστείας τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, καὶ πάσης τετραδος καὶ Γ'	σκ'		τιη'
Περί τῆς τοῦ ἀγούστου νηστείας τῆς κυρίας ἡμῶν τῆς ἀγίας Θεοτόκου	σκα'		
Περί τῶν τριῶν ἑορτῶν, τῆς ἀκαθίστου τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τῆς γονυ- κλισίας ὁποῖος ὑπάγη ἀπαρχῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν	σκβ'		
Περί τοῦ χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἔβραιοῦ πῶς ἦλθαν εἰς ὁμίλιαν περὶ τοῦ σταυροῦ .	σκγ'		
Περί ἀγγέλων ἐὰν ἐβλέπουν τὸν Θεόν, καὶ πῶς νοοῦν τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τὸ κάμνουν	σκδ'		
Περί τῶν τεσσάρων στοιχείων ὁποῦ ἐγένη ὁ ἄνθρωπος	σκε'		σο'
Περί τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐν ποίῳ μέρη τοῦ σώματος εὐρίσκεται	σκς'		σοο'
Περί τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, Γρηγορίου νύσσης	σκζ'		
Περί τοῦ λογικοῦ	σκη'		
Περί ἐπιθυμητικοῦ	σκθ'		
Περί τοῦ θυμηκοῦ	σλ'		
Περί ψυχῆς ἀνθρώπου δικαίου ὅταν ἀποθάνη ποῦ ἠπηγένη	σλα'		
Περί τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν ποῦ εὐρίσκονται τὴν σήμερον .	σלב'	ρλβ'	ρπθ'
Περί ἐλεημοσύνας τί ἀγαθὰ λαμβάνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν αὐτάς	σλγ'		
Περί φαλκιδίου	σλδ'	σιδ'	
Περί μισοτεκνίας, Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ	σλε'		
Περί κωδικέλου. Τοῦ Ἄρμενοπούλου	σλς'	σιζ'	σνς
Περί παιδων ἵνα τρέφωσι τοὺς γονεῖς αὐτῶν	σλζ'	σκδ'	σεξδ'
Περί τοῦ λαβόντος βοῖδιον, εἰς ἐργασίαν καὶ ψοφήσει	σλη'		
Περί τοῦ λαβόντος ἀμπέλιον, ἢ χωράφιον μωσαϊκόν	σλθ'	σκζ'	σεξζ'
Περί τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος	σμ'	σκη'	
Περί τοῦ ποῖαι ἡμέραι λέγονται καλάνδαι, νόναι καὶ εἰδοί	σμα'		
Περί τοῦ χρόνου πόσας ἐβδομάδας, καὶ ἡμέρας ἔχει	σμβ'		
Περί τῶν πέντε ἐβδομάδων τοῦ χρόνου εἰς τὰς ὁποίας γίνεται κατάλυσις βρωμά- των, ἡγουν τῶν φαίτων, καὶ ποῖσι εἶναι αὐταί	σμγ'		
Περί τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ὅτε δὲν γίνεται γάμος	σμδ'	ρνε'	
Περί μοναχῶν ὅτι νὰ νηστεύουν καὶ τὰς δευτέρας	σμε'		
Περί γυναικὸς ἐὰν γεννήσῃ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ	σμς'		
Περί τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐὰν τύχη τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδα, ἂν εἶναι καὶ τρώγουν ὄψα- ρια. Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως	σμς'		
Περί τοῦ κατευθυνθήτο, ὅτι δὲν λέγεται τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ	σμη'		
"Ὅτι ἀπὸ τῆς διακαινησίμου ἄχρι τῆς πεντηκοστῆς τετράδα καὶ Παρασκευῇ τρώ- γομεν ὄψαρια, καὶ ἔλαιον			
Περί τῆς νηστείας τῶν Χ(ριστο)υγενῶν, καὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων	σν'		τκα'
Περί τῆς ἀγίας Θεοτόκου πόσους χρόνους ἔζησεν ἐν τῷ κόσμῳ	σνα'		
Περί τῆς νηστείας τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ	σνβ'		
Περί πότε καὶ ποῦ καταλύεται ἡ νηστεία τῆς τετάρτης καὶ παρασκευῆς	σνγ'		
Πότε ὀφείλουσιν οἱ χριστιανοὶ μεταλαμβάνειν	σνδ'		
Περί τῶν ὀνομάτων τῶν θείων διδασκάλων καὶ βασιλέων τῶν ἐν τῷ παρόντι βι- βλίῳ τοῦ βουλομένου ἰδεῖν αὐτά	σνε'		σος
Περί τοῦ θείου Πάσχα ἕως πότε ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει	σνε'	σκη'	σζη'
Περί τῆς νηστείας τῶν ἀγίων Ἀποστόλων πόσαι ἡμέραι εἶναι	σνζ'		σεξθ'
Πόθεν εὐλόπομεν τινὲς δικαίους ἀνθρώπους καὶ κρίνονται ψυχομαχοῦντες πολλὰς ἡμέρας καὶ πολλοὺς ἀμαρτωλοὺς εἰρηνικῶς καὶ ἀτα(ρᾶ)χως ἐν τῷ ἅμα ἀποθαί- νουν. τοῦ ἄββᾶ Ἀναστασίου τοῦ ὄρους Σινᾶ	σνη'		σοδ'
Περί ὀραμάτων ποῖα εἶναι ἀληθινά, καὶ ποῖα δὲν εἶναι	σνθ'		σοε'
Περί πόσα ὄρη μεγάλα εἶναι καὶ ποῖα τὰ ὀνόματα αὐτῶν	σξ'		
"Ὅτι ἐπτὰ ἡλικίας ἔχει ὁ ἄνθρωπος, καὶ ποῖαι εἶναι καὶ πῶς καλοῦνται	σξα'		
"Ἐὰν τινὰς ληστής νὰ κάμη ἑκατὸν φρόνους καὶ νὰ τὸν ποιήσουν νὰ κόψουν τὴν κε- φαλὴν του' τί λέγομεν δι' αὐτοῦ τάχα νὰ ἐλευθεριώθῃ;	σξβ'		

Διατί ὁ Θεός πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς γῆς, οὐκ ἔπλασε καὶ τὴν γυναῖκαν· ἀλλ' ἐκ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔκαμεν αὐτήν	οξγ'		
Περὶ πόσον ἦτον τὸ διάστημα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὅταν ἐπέρασαν οἱ ἔβραῖοι	οξδ'		
Περὶ τοῦ διαβόλου ἐὰν εἶναι προγνώστης	οξε'		
Περὶ ποῖον λόγον ἀπὸ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην φοβοῦνται οἱ δαίμονες	οξς'		
Περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ποίῳ ἔτη, καὶ μηνί, καὶ ὥρα ἐσταυρώθη	οξζ'	σοβ'	
Περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν φορεμάτων ὅπου ἐνδύεται εἰς τὴν λειτουργίαν τί δηλοῦσιν ἓνα καὶ ἓνα	οξη'	με'	οβ'
Διατί λέγεται θεοφόρος ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τί δηλοῖ τὸ μανδίον αὐτοῦ· τὰ πόματα, οἱ ποταμοὶ καὶ τὸ κατάσιον	οξθ'	μς'	ογ'
Περὶ τί δηλοῖ ἡ κουρά ὅπου κουρεύεται ὁ ἀρχιερεὺς ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν	σο'	>	οδ'
Περὶ τοῦ Ἰησοῦς Χριστοῦ ὄνομα ὅπου εἶναι σημειωμένον ἐν τῷ ἁγίῳ σώματι τοῦ ἀρχιερέως	σοα'	μς'	οε'
Περὶ τῶν θείων δακτύλων τῶν ἀρχιερατικῶν ὅπου εἶναι ἐνωμένοι ὅταν εὐλογεῖ τὸν φιλόχριστον λαὸν τοῦ Κυρίου	σοβ'		
Περὶ τί εἰκονίζει ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν εὐλογεῖ μετὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας	σογ'	>	ος'
Περὶ τῆς σφραγίδος τοῦ ἱερέως ὅπου ἔχει εἰς τὴν κορυφήν τί δηλοῖ	σοδ'	νγ'	
Περὶ τῆς ἱερατικῆς στολῆς τοῦ ἱερέως τί δηλοῖ	σοε'		
Περὶ ἔβραϊον ὅπου νὰ βαπτισθῆ ὅτι γίνεται ἱερεὺς	σος'	ξθ'	
Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῆ ὅτι νὰ ἐξετάζηται, καὶ ἐὰν ἤξεύρη καὶ γράμματα	σοζ'		
Μέρος ἀπὸ ἐνὸς γράμματος	σοη'	ρνβ'	
Περὶ σκηρικῶν ὅτι δὲν πέρνουν συγκλητικῶν θυγατέρα	σοθ'		
Περὶ ἁγίων εἰκόνων ὅπου νὰ εἶναι πολλὰ χαλασμέναις τί νὰ γένη εἰς αὐταῖς, ἐκ τοῦ Πατερικοῦ θαυμαστόν	οπ'		
Περὶ τοῦ λέγοντος ὅτι μετὰ τὸν θάνατον συγκόνεται τὸ ἀποθαμένον σῶμα καὶ πνίγει ἀνθρώπους· καὶ τοῦτο ἐβλέπουν ἐνοράματι, καὶ καιὸν τῷ σῶμα ἐκείνῳ διὰ νὰ μὴν ἀπολέση καὶ ἄλλους ἀνθρώπους	οπα'		
Περὶ ἐκκλησίας καὶ τί εἶναι ἡ ἐκκλησία· γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως	οπβ'	ρς'	
Περὶ ὅτι κεκλεισμένοι εἶναι οἱ οὐρανοὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅπουδὲν ἔχει βάπτισμα, καὶ ὡσάν βαπτισθῆ ἀνοίγονται	οπγ'	ρκγ'	
Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔδραμεν ὀλοφύχως εἰς τὴν ἐξομολόγησιν πῶς ἐσυγχωρήθη παρὰ Θεοῦ· ἐκ τοῦ Πατερικοῦ ὠραῖον καὶ θαυμαστόν	οπδ'		
Περὶ τί δηλοῖ τῶν ἱερωμένων καὶ μοναχῶν ὅπου λέγουσιν μετάνοια	οπε'		
Ὅτι πρέπον εἶναι καὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ νὰ μετανοήσιν	οπς'		
Περὶ τοῦ μανασσῆ ὅτι διὰ νὰ μετανοήσῃ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐσυγχώρησεν αὐτὸν ὁ Θεός	οπζ'		
Περὶ πνευματικοῦ ὅπου νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἐξαγορευόντος	οπη'		
Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἁγίας Σιών	οπθ'		
Πόσα τάγματα καὶ πόσαι οὐσίαι ἀγγέλων εἶναι	οι'		
Περὶ τῆς Κυριακῆς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, ἵνα μὴν τρώγουν κρέας	οια'		
Ὅτι ὁ χρόνος εἰς τέσσαρα διαιρεῖται	οιβ'		
Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διατί ἦλθεν ὥρα τρίτη, καὶ διατί ὡσπερ γλῶσσαι καὶ ὡς πῦρ	οιγ'		
Περὶ τοῦ θαύματος τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου τί ἐσημείωνεν	οιδ'		
Περὶ δένδρων ἐὰν φυτευθῶν εἰς τόπον ἀμοίραστον	οιε'		
Περὶ τοῦ ποιοῦντος ἐξοδὸν εἰς ξένον πρᾶγμα	οισ'		
Περὶ ὑδάτων κεφάλαιον	οιζ'		
Περὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἐμποδίζουσιν τὴν ἱερωσύνην	οιη'	ξθ'	
Πότε ἀργούσι τὰ μνημόσυνα	οιθ'		
Παρένεσις πατρὸς πρὸς υἱόν	ι'		
Περὶ ποῦ ἐγράφησαν τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, καὶ τίνος ἀντίτυπα ἐγένοντο· Ματθαίου ἢ εὐαγγέλιον	ια'		
Περὶ τῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πόσους χρόνους ἔζησεν καθένας εἰς τὸν θρόνον	ιβ'		
Τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ὀφείκια, ἦτοι τῶν μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων	ιγ'		
Περὶ τοῦ πῶς γράφει τὴν μαρτυρίαν ὁ πνευματικὸς τοῦ μέλλοντος ἱερωθῆναι	ιδ'	χογ'	
Περὶ τοῦ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς συστατικὸν γράμμα ἱερέως	ιε'	χοδ'	
Περὶ τοῦ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς ἀπολυτικὸν γράμμα τοῦ θέλοντος ἀποδημῆσαι ἱερέως	ις'		

Περί τοῦ μεγάλου μηνύματος ὅπερ δίδωσι τῷ ὑποψηφίῳ, καὶ τὴν εὐχαριστείαν ἣν ποιεῖ αὐτός	τζ'	
Περί πῶς γράφωσι τὴν πράξιν τοῦ ἐπισκόπου	τη'	
Ἐνταλτήριον γράμμα ὅπερ γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς ὅταν ποιοῦν πνευματικόν	τθ'	χοβ'
Γράμμα συγχωρητικόν ὅπερ γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἐξομολογουμένων	τι	
Περί πῶς ποιῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ σταυροπηγίῳ	τια'	χος'
Περί πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς ἀντιμίσιον	τιβ'	χοζ'
Ὅπως γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς γράμμα εὐεργητικόν ὅταν δίδωσι σταυρὸν ὀφφίκιον ἐπιγονάτιον	τιγ'	
Περί πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς τὰ γράμματα ἅπερ δίδωσι τῶν ἀπερχομένων εἰς ταξίδιον διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης ὅταν ὁ τόπος ἐκεῖνος ὑπὲρ ὑγιῆς, ἦταν	τιδ'	
Τὸ παρὸν γράμμα ἐστὶν τῶν ἀποδηματῶν διὰ θαλάσσης	τιε'	
Γράμμα ὅπερ γράφουν οἱ ἀρχιερεῖς περὶ ζητείας μοναστηρίου ὁποῦ νὰ εἶναι χαλασμένον καὶ θέλουν νὰ τὸ ἀνακαινίσουν	τις'	χοη'
Γράμμα ὅπερ γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς περὶ ζητείας αἷμα(λώτου)	τιζ'	χοθ'
Περί πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς περὶ ζητείας ὁποῦ νὰ συκο(φαντηθῇ ἀδίκως) . .	τιη'	
Διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας κατηγορεῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὅτι μοιχεύεται καὶ δὲν τῆς τὸ ἀποδείξει καὶ θέλη ἢ γυναῖκα ὅτι νὰ χωρισθῇ ἐξ αὐτοῦ	τιθ'	χπ'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν μοιχεύεται ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρός, καὶ τῆς τὸ ἀποδείξει . . .	τκ'	χπα'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας οὐ δύναται εὐρεθῆναι μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ	τκα'	χπβ'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας μισεύση καὶ περάσουν χρόνοι πέντε καὶ δὲν μάθῃ ἢ γυναῖκα αὐτοῦ δι' αὐτὸν ὅτι ζῆ, καὶ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ	τκβ'	χπγ'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν δαιμονίζεται ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα καὶ θέλει νὰ χωρισθῇ	τκγ'	χπδ'
Περί πῶς γράφεται τῆς νύμφης τὸ προικοσύμφωνον	τκδ'	
Περί τί δηλοῖ τοῦ πάπα ὄνομα	τκε'	
Περί τῆς μήτρας ὁποῦ φοροῦν οἱ ἀρχιερεῖς	τκς'	
Περί πῶς ἔκαμναν τὸ πολαιὸν καιρὸν τὸν βασιλεῖα	τκζ'	
Περί θανατικοῦ ὁποῦ νὰ εἶναι εἰς ἓνα τόπον καὶ ἂν δύναται νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον ἂν εἶναι καὶ φύγη	τκη'	
Περί γονορρυΐας καὶ ὑγρότητος ἀνθρώπου καὶ εὐχὴ συγχωρητικὴ	τκθ'	
Περί τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πρώτης συνόδου	τλ'	χις'
Περί τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς δευτέρας	τλα'	"
" " " " " τρίτης	τלב'	"
" " " " " τετάρτης	τλγ'	"
" " " " " ε'	τλδ'	"
Περί τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου	τλε'	"
" " " " " πενθέκτης	τλζ'	"
" " " " " ἑβδόμης	τλη'	"
Τάξις προκαθηδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριαρχῶν	τλθ'	χν'
Ἡ γενομένη διατύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξεις οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑποκοιμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως	τμ'	
Αἱ ἀρχιἐπισκοπαί	τμα'	
Περί ποῖοι ἀποτοῦς μητροπολίτας ἔχουν τὴν σήμερον ἐπισκόπους	τμβ'	χνα'
Περί τῶν ἀρχιἐπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ὁποῦ ἐτιμήθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ἐγένοντο μητροπολίται καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων ὁποῦ ἐγιναν ἀρχιἐπίσκοποι	τμγ'	
Περί τῶν μητροπολιτῶν ποῖοι λέγονται ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι, ποῖοι δὲ ὑπέρτιμοι μόνον	τμδ'	χνβ'
Περί πῶς γράφωσιν οἱ μητροπολίται τῷ κοινῷ δεσπότη τῷ οἰκουμενικῷ	τμε'	χνε'
Περί πῶς γράφωσιν οἱ μητροπολίται τῷ Ἀλεξανδρείας	τμς'	χνς'
" " " " " Ἀντιοχείας	τμζ'	χνζ'
" " " " " Ἱεροσολύμων	τμη'	χνη'
" " " " " πρὸς τὸν Ἀρχιειδῶν	τμθ'	χνθ'
" " γράφει μητροπολίτης πρὸς μητροπολίτην	τν'	χξ'
" " " " " πρὸς ἀρχιεπίσκοπον	τνα'	χξα'
" " γράφωσιν οἱ μητροπολίται τοῖς ἐπισκόποις	τνβ'	χξβ'
" " γράφει ἐπίσκοπος πρὸς τὸν μητροπολίτην αὐτοῦ	τνγ'	χξγ'
" " " " " ἐπίσκοπον	τνδ'	χξδ'
" " γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς τοῖς ἀρχουσι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας	τνε'	χξε'

Οὕτω μὲν οὖν γράφωσι τοῖς ἔξω κατακύκλοις ἤγουν τοῖς	τνι'	
Περὶ τοῦ Θεσσαλονίκης ὅτι ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας αὐτὸς μόνος γράφεται	τνζ'	
Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τὸν κνέζην Σερβίας	τνη'	χξη'
» » » » » πρὸς τὴν Κνέζησαν	τνθ'	»
Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς ζουπάνον	τξ'	χξθ'
Περὶ ποῖα πιτάκια ἐπιγράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πῶς ταῦτα ἐπιγράφωσι	τξα'	
Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τοὺς κληρικοὺς αὐτῶν· καὶ πρὸς τοὺς πρώ- τους τῶν κοσμικῶν, καὶ πρὸς ἅπαντα τὸν λαόν, ὅταν εὐρίσκονται ἐν ἄλλῳ τόπῳ	τξβ'	
Περὶ πῶς γράφωσιν τοὺς κληρικοὺς τῶν ἀρχιερέων	τξγ'	
Περὶ ἱερέων, ἢ καὶ κοσμικῶν ὁποῦ θέλουν νὰ γράψουν γραφάς εἰς μητροπολίτην .	τξδ'	
Περὶ πῶς γράφουν εἰς ἐπίσκοπον οἱ ἱερεῖς, ἢ καὶ κοσμικοὶ	τξε'	
» » » οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ ἁγίου ὄρους	τξς'	χξς'
» « γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς ἡγούμενον, καὶ εἰς τοὺς γέροντας	τξζ'	χξζ'
» » » » πρὸς ἄρχον μέγαν	τξη'	χο'
» » » » εἰς χρήσιμον ἄνθρωπον	τξθ'	χοα'
» » » εἰς διδάσκαλον φιλόσοφον	το'	
» » » » τὸν μπέην τῆς Μεγαλοβλαχίας	τοα'	
» » » » » Μπογδανίας	τοβ'	
» » » » δραγομάνον ὁποῦ νὰ εἶναι εἰς τὸν βασιλέα.	τογ'	
» » » » μέγαν ἄρχοντα	τοδ'	
» » » » ἱερομόναχον	τοε'	
» » » » ἡγούμενον	τος'	
» » » » ἱερέα	τοζ'	
» » » » »	τοη'	
» » » » ἱεροδιάκονον	τοθ'	
Τακτικὸν εἰς ἄρχοντα μέγαν	τι'	
Ἔτερον	τια'	
Εἰς ἄρχοντα γραφὴν	τιβ'	
» » καὶ ἐγκάρδιον φίλον	τιγ'	
(Λεῖπει ἐν φύλλον 166)		
Εἰς τὸν οἰκεῖον γεννήτορα πῶς δεῖ ἕκαστος γράφειν	τις'	
» ἀδελφὸν ὁμομήτριον καὶ ὁμοπάτριον	τιζ'	
» ἀδελφὴν θήλειαν	τιη'	
Περὶ βιβλίων τῶν μὴ ἀναγινωσκομένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ	τιθ'	τι'
[Οἱ οἰκοδομηταὶ . . ἂν βάλλωσιν ἄνθρωπον στοιχείον	τιι'	χιγ'
[Οἱ ἀποστεροῦντες μισθὸν μισθωτοῦ . .]	τια'	χιε'
[Εἰ τις κρύπτει ἀπὸ τὸ δέκατον].	τιβ'	
[Οἱ κλέπτοντες τοὺς ἄλωνας . .]	τιγ'	
Λύσις ἀφωρις μου. Εὐχή λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως	τιδ'	μ' ξε'
Περὶ γυναικὸς ἢ καὶ ἀνδρὸς ὁποῦ νὰ ποιοῦν ἄσκησιν	τιε'	
[Ἐὰν γυναῖκα ἐξ ἀμελείας ἐπικαυτηράσει . .] τὸ νήπιον αὐτῆς καὶ τελευτήσῃ . .	[τις']	χιμ'
[Ὁ ποδένων ἀνδρόγυνα . .] (= ὁποῦ δένων)	[τιζ']	χιβ'

Γ'

Τὰ τοῦ χειρογράφου Δ. Σγούτα κεφάλαια, τὰ ἐλλείποντα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου.

- ι' Περὶ ἱερωμένου ὁποῦ νὰ ἔχη γυναῖκα καὶ γένηται ἀρχιερεὺς νὰ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἡ χειροτονία νὰ γίνεται μετὰ τὸ θέλημά της.
- ια' Περὶ ἐπισκόπου, καὶ τί λέγεται ἐπίσκοπος, καὶ ὅτι νὰ ἔχη ἐξουσίαν εἰς ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα.
- ιβ' Περὶ ἀρχιερέως ὅπως νὰ μὴ δέν κάμη χειροτονίαν ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ χειροτονήσῃ τινὰ ἀπὸ ξένην ἐνορίαν.
- ιγ' Περὶ ἀρχιερέως ἐὰν ἀφήσῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψῃ ἔξῃ μῆνες.

- κε' Περὶ ἱερέως ἢ ἱερέως ἀνέναι καὶ τὸν κατηγορήσουν.
- κς' Περὶ ἐπισκόπου ἢ ἄλλου ἱερωμένου ὁποῦ νὰ τὸν ἐκαθήρουν καὶ λειτουργήσῃ.
- κζ' Ὅτι ἡ τοῦ Πατριάρχου ἀπόφασις δέν κατακρίνεται καὶ περὶ κριτηρίων βασιλικῶν.
- κη' Ὅτι ὁ καθηρηθεὶς ἀρχιερεὺς ἔχει ἄδειαν νὰ μετακαλῇ δευτέραν σύνοδον νὰ μετακρίνεται ἢ ὑπόθεσις τῆς κατηγορίας αὐτοῦ.
- λ' Περὶ μεταθέσεως ἀρχιερέων, καὶ περὶ παραιτήσεως, καὶ ὅτι δίδεται θρόνος ἀρχιερατικὸς πρὸς ἄλλον ἀρχιερέα ἐξαρχικὸς πάρεξ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου.
- λα' Περὶ ἐπισκόπων καὶ ἱερέων ἐὰν δέν μνημονεύουν τὸν μητροπολίτην αὐτῶν.

- λζ' Ὅτι οἱ ἱερεῖς νὰ μὴ δὲν ἀφορίζουν τινὰ χω-
ρίς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν.
- μβ' Περὶ κληρικῶν καὶ καλογήρων ἀνέναι καὶ
κάμουν συνωμοσίαν ἢ φατριάν κατὰ τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ περὶ παρασυναγωγῶν.
- μγ' Περὶ κληρικοῦ ἐὰν ὑβρίσῃ τὸν ἀρχιερέαν αὐ-
τοῦ, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ κοσμι-
κὸς ἐὰν ὑβρίσῃ ἱερέαν ἢ δῆρρη καὶ περὶ
τῶν καταλαλούντων τὸν ἀρχιερέαν αὐτῶν.
- μδ' Περὶ ἀρχιερέως ἀνέναι καὶ λειτουργεῖ μόνος του.
- ν' Περὶ τιμῆς ἱερέων.
- να' Περὶ διαθήκης ἀρχιερέων.
- νβ' Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἱε-
ρέων, καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἐμποδίζουν
τὴν ἱερωσύνην.
- ξα' Περὶ ἱερέως ἀν ἀποθάνῃ ἄτεκος.
- ξβ' Περὶ ἱερέως ὅπως νὰ μὴ δὲν ἀνακρίνουν τὸν ἀρ-
χιερέα αὐτῶν, καὶ ἐὰν δὲν τὸν μνημονεύουν.
- ξδ' Περὶ ἱερωμένων καὶ καλογήρων νὰ μὴδὲν
μεταχειρίζονται φροντίδες κοσμικαῖς, οὐδὲ
νὰ ἰατρεύουν.
- ξη' Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῇ καὶ ἐπάρῃ γυ-
ναῖκα ἢ χήρα ἢ δούλα ἢ κακοῦ βίου.
- ξθ' Περὶ τοῦ εὐρισκομένου εἰς ἁμαρτήματα ὅπου
νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην καὶ αὐτὸς
χειροτονηθῇ καὶ περὶ ἐβροσίου ὅπου νὰ βα-
πτισθῇ ὅτι γίνεται ἱερεὺς, καὶ περὶ τῶν
ἀναξίων ὅπου λειτουργοῦν.
- ογ' Ἐὰν τινὰς ἔλθῃ εἰς γάμον, καὶ λάβῃ ἱερωσίην
καὶ ὁ γάμος νὰ εὐρεθῇ παράνομος, καὶ περὶ κο-
σμικοῦ κληρικοῦ ἐὰν ἔχῃ γυναῖκα παράνομον.
- οδ' Περὶ ἱερέως καθαιρεθέντος, ἐὰν λέγει τὸ Εὐ-
λογητὸς ὁ Θεός, καὶ περὶ τοῦ συνευξαμένου
μετὰ κληρικοῦ καθηρημένου.
- οθ' Περὶ κληρικῶν ἵνα μὴ δὲν ὑπηγένοιν εἰς
κρασποουλεῖον, οὐδὲ καπηλεῖον.
- πα' Ὅτι νὰ λαμβάνουν ἱερωσύνην καὶ ἐκεῖνοι ὅπου
δὲν εἶναι ἀπὸ γένους ἱερατικοῦ, καὶ ἐκεῖνοι
ὅπου γεννηθῶν ἀπὸ πόρνης γυναῖκας.
- πγ' Περὶ ἱερέως ἐὰν εὐλόγησῃ γάμον παράνομον.
- πη' Περὶ γυναικὸς ἐὰν ἀφήσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς
ἢ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα διὰ τὸ βδελύττε-
σθαι τὸν γάμον.
- ιι' Περὶ τοῦ κρίνεσθαι πάντας τοὺς κληρικοὺς
καὶ μοναχοὺς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως.
- ια' Περὶ ἐπισκόπων καὶ τῶν ἄλλων τοῦ κλήρου
ὅπου νὰ παίξουν χαρτία καὶ νὰ ἀρνηθῶν
τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.
- ιγ' Περὶ κοσμικῶν ἀνθρώπων ἐν καιρῷ διωγμοῦ
ἐὰν πιασθῶν καὶ ἀσεβήσουν καὶ μετὰ
ταῦτα θέλουν νὰ ἱερωθῶν.
- ιδ' Περὶ κληρικοῦ ἢ κοσμικοῦ ἐὰν βαρῆσουν τι-
νος ἀνθρώπου καὶ ἀποθάνει, ἢ ἱερωμένος
ἐὰν δῆρρη τινά.
- ιε' Περὶ τῶν λαμβανόντων δευτέραν χειροτονίαν,
καὶ ποῖοι μεταχειροτονοῦνται, καὶ ποῖοι με-
ταβαπτίζονται καὶ περὶ ἀρχιερέως ἐὰν κάμη
χειροτονίαν.
- ις' Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ κτήσῃ μοναστήρι ἢ ἐκ-
κλησίαν ὅτι νὰ μὴ δὲν τὰ ὀρίζῃ, αὐδὲ χω-
ρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως νὰ τὰ κάμη
- ιη' Περὶ ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ὅπου θέλει νὰ ἔλθῃ
εἰς τὸ σχῆμα τῆς καλογερικῆς, ἕως πότε νὰ
νὰ δοκιμάζεται, καὶ χωρὶς ἀναδόχου νὰ μὴ
δὲν γίνεται.
- ρ' Περὶ μοναχῶν καὶ ἱερομονάχων ὅπου νὰ εὐ-
ρίσκονται καὶ κατοικοῦν εἰς τὸν κόσμον,
καὶ διὰ ποίας εὐγένουν ἀπὸ τὸ μοναστήρι.
- ρβ' Περὶ καλογήρου καὶ καλογρίας ἐὰν ἔλθωσιν
εἰς γάμον, ἢ μεγαλόσχημος ἢ μικρόσχημος
πορνεύσει, καλογραία ἐὰν εἶναι μαυλίστρια
ἢ κοσμική.
- ρδ' Περὶ ἱερωσύνης καὶ τοῦ σχήματος τῶν μονα-
χικῶν ποῖον εἶναι μεγαλῆτερον.
- ρε' Περὶ καλογήρων καὶ καλογριάδων ἵνα μὴ γί-
νονται ἀνάδοχοι παιδίων, οὐδὲ ἱερομόναχος
στεφατώγῃ ἀνδρόγυνα.
- ρς' Ὅτι ἐπτὰ χαρίσματα εἶναι τὰ τοῦ ἁγίου πνευ-
ματος, καὶ ἐπτὰ εἶναι τὰ μυστήρια τῆς ἐκ-
κλησίας, καὶ ἐπτὰ εἶναι αἱ μεγάλαι ἐορταὶ
καὶ ἐπτὰ τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα
- ρθ' Ὅτι εἰς τὰς ἐκκλησίας συμπόσια δὲν γίνονται
οὐδὲ καπηλεῖα εἰς τοὺς ἱεροὺς περιβόλους.
- ριβ' Περὶ ἱερέων ὅτι βαπτίζουν εἰς τρεῖς πατέρας,
εἰς τρεῖς υἱοὺς καὶ εἰς τρεῖς παρακλήτους,
καὶ περὶ τῶν μὴ βαπτιζόντων εἰς τρεῖς κα-
ταδύσεις.
- ρκγ' Ὅτι διτλοῦς εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι οἱ οὐ-
ρανοὶ εἶναι κεκλεισμένοι ἐκείνου ὅπου δὲν
εἶναι βαπτισμένος.
- ρκδ' Περὶ ἱερέως ἀνέναι καὶ βαπτίζει τὸ παιδίον
αὐτοῦ ὡς ἀν ἱερεὺς καὶ ἐὰν εὐλογῇ καὶ τὸν
γάμον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
- ρκε' Περὶ ἱερέως ὅτι ἀφοῦ φάγῃ δὲν βαπτίζει, μό-
νον πρὶν τῆς θείας λειτουργίας, οὐδὲ τῇ
μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ δὲν βαπτίζει.
- ρκς' Ἐρωτήσεις πρὸς τὸν Μέγαν Διονύσιον, περὶ
ποῖα ἁμαρτήματα συγχωροῦνται μετὰ τὸν
θάνατον, διὰ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εὐ-
χῶν καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν ὅπου γίνονται
διὰ τοὺς ἀποθαμένους.
- ρλα' Διὰ τίνα αἰτίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου
κάμουν αὐτοῦ μνημόσυνα, εἰς τὰς τρεῖς
ἡμέρας, εἰς τὰς ἐννέα καὶ εἰς τὰς σαράντα,
καὶ πότε ἐμποδίζονται νὰ μὴ δὲν γίνονται.
- ρμς' Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου, οἱ ὅποιοι δια-
λαμβάνουν εἰς πόσους βαθμοὺς γίνονται
τὰ συνοικέσια καὶ εἰς πόσους δὲν γίνονται.
- ροβ' Περὶ γυναικὸς ὅπου νὰ γένη σκλάβα καὶ τὴν
μιάνουν νὰ μὴδὲν χωρίζεται ἐκ τοῦ ἀνδρὸς
αὐτῆς.
- ρογ' Περὶ ἀνδρὸς ὅπου νὰ διώξῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμοιχεύσουν νὰ μὴδὲν τὴν
χωρίζεται.
- ρογ' Περὶ παρανόμου γάμου ὅτι χωρίζεται.
- ροπ' Περὶ ἀνδρὸς ὅπου συνευρίσκεται μετὰ τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ εἰς τὴν παραφύσιν, ὅτι χω-
ρίζεται καὶ περὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ.
- ρις' Περὶ γυναικὸς ὅπου νὰ ἔχῃ ροῦχα καὶ νὰ μὴ-
δὲν δεῖξῃ ποῦ τὰ ἤρε.
- σια' Περὶ παιδίων ποῖα λέγονται αὐτεξούσια καὶ
ποῖα ὑπεξούσια.
- σιε' Περὶ παιδίων ὅπως νὰ τιμοῦν τοὺς γονεῖς αὐτῶν.
- σκβ' Περὶ δύο συντρόφων ἐὰν ὁ ἕνας ἐκ τοὺς δύο ἐπά-
ρῃ σύντροφον χωρὶς τὴν βουλήν τοῦ ἄλλου.
- σκς' Περὶ γεωργοῦ ἐὰν ἐργάσῃ χωράφῃ χωρὶς θέλημα